

VERSLAG

OVER HET

bestuur & den toestand der zaken

VAN DE

STAD TURNHOUT

door het Collegie van Burgemeester en Schepenen
aan den Gemeente-Raad
in zijne zitting van 4 October 1897 voorgezagen.

TURNHOUT

BOEK- EN STEENDRUKKERIJ JOSEPH SPLICAL

UITGEVER

MIJNE HEEREN,

In uitvoering van het artikel 70 der gemeentewet dragen wij UEd. het verslag voor over het bestuur en den toestand onzer stadszaken, over het dienstjaar 1896-1897.

TITEL I.

Staat der Bevolking.

In 1896 is onze bevolking nog een weinig aangegroeid.

Immers van 19549 inwoners, die de stad telde op 31 December 1895, is zij geklommen in 1896 tot 19816, verdeeld in 9608 mannen en 10208 vrouwen.

Burgerlijke Stand.

GEBOORTEN, STERFGEVALLEN, HUWELIJKEN, ECHTSCHEIDINGEN, ERKENNING EN WETTIGING VAN KINDEREN.

Eenige opgaven, geput uit de jaarlijksche Statistiek over de beweging der bevolking en van den burgerlijken stand, zullen UEd. deswegens verder inlichten.

Van de sterfgevallen in 1896 telt men er :

	MANNEL.	VROUWEL.
Onder 1 jaar	53	44
Van 1 tot 7 jaren	17	13
Van 7 tot 15 "	3	6
Van 15 tot 21 "	3	8
Van 21 tot 50 "	33	34
Boven de 50 "	64	72
	<u>173</u>	<u>177</u>
	Totaal 350	

Overleden in Januari	32
» » Februari	25
» » Maart	31
» » April	27
» » Mei	26
» » Juni	35
» » Juli	28
» » Augustus	37
» » September	28
» » October	33
» » November	25
» » December	23

Totaal 350

JAREN		1896		1895		Verschil in meer- in min
GEBORTEN	MANNELIJKE	401	382	19	00	
	VROUWELIJKE	374	369	5	00	
TOTAAL		775	751	24	00	
STERFGE- VALLEN	MANNELIJKE	173	193	00	20	
	VROUWELIJKE	177	196	00	19	
TOTAAL		350	389	00	39	
Meerder gestorven dan geboren		00	00	00	00	
Meerder geboren dan gestorven		425	362	63	00	
DOOD GEHOREN in de sterfgevallen niet begrepen	MANNELIJKE	12	13	00	1	
	VROUWELIJKE	7	9	00	2	
TOTAAL		19	22	00	3	
<p>AANMERKINGEN</p> <p>In 1896 zijn hier ter stede 6 personen overleden die geen deel van de bevolking maakten, terwijl er 5 die hier woonachtig waren, elders overleden zijn.</p> <p>Tusschen de 775 geboorten zijn er 43 onwettige kinderen, waarvan 26 mannelijke en 17 vrouwelijke.</p> <p>In 1896 is hier 1 kind geboren dat geen deel der bevolking maakt; 5 zijner ouders geboren die aan Turnhoutsebevolking toehooren.</p>						

Volgens opgaf zijn er gestorven in 1896 tengevolge van :

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Aangeboren krachteloosheid	5	9
Mazelen	1	0
Typhuskoorts	5	7
Kroep	2	0
Kinderbedziekten	0	1
Longtering	21	22
Luchtpijpontsteking, longontsteking, fleuris en acute ziekte der ademha- lingswerktuigen	25	32
Hartziekten	17	21
Darmontsteking, buikloop	20	9
Ongevallen	4	0
Andere ziekten	73	76
	<u>173</u>	<u>177</u>
Overeenkomend getal	350	

HUWELIJKEN.

Het getal huwelijken was 158.

OUDERDOM DER GEHUWDEN.

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Beneden de 18 jaren	1	5
Van 18 tot beneden 21 jaren	21	32
» 21 » 25 »	56	55
» 25 » 30 »	50	38
» 30 » 35 »	13	13
» 35 » 50 »	14	12
» 50 ten minste	3	3
	<u>158</u>	<u>158</u>
Totaal	316	

ERKENDE EN GEWETTIGDE KINDEREN.

	MANNELIJK	VROUWELIJK
Erkend en gewettigd in de huwelijksakte	10	11
Erkend na het opmaken van den ge- boorteakt	0	1
	<u>22</u>	

VERANDERING VAN WONING.

De personen die van 1 Januari tot en met 31 December 1896 onze stad of haren buitenkring kwamen bewonen, worden onderverdeeld als volgt :

Van andere gemeenten van het rijk :	277	mannen,	294	vrouwen.
Van buiten 's lands :				
Uit Duitschland	0	»	1	»
Uit Holland	25	»	31	»
Uit Frankrijk	2	»	4	»
Uit Noord-Amerika	1	»	0	»
	<u>305</u>		<u>330</u>	
	635			

Zijn van hier vertrokken :

Naar andere gemeenten van het rijk :	372 mannen, 370 vrouwen.	
» » koninkrijken en landen :		
» Holland	27 »	27 »
» Azië	1 »	0 »
Ambtshalve afschrijving	0 »	1 »
	<hr/>	<hr/>
	400	398
	<hr/>	
	798	

Zoodat er 95 mannen en 68 vrouwen meerder zijn vertrokken dan komen wonen.

REGISTERS DER BEVOLKING.

Deze worden voortdurend met de meeste zorg gehouden.

INBURGERING.

Slechts drie verklaringen werden geboekt in uitvoering van artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek, en eene vierde overeenkomstig artikel 1 der wet van 16 Juli 1889.

Registers van den Burgerlijken Stand.

Evenals deze der Bevolking, worden de registers van den Burgerlijken stand met de grootste zorgvuldigheid opgesteld.

De societeit St-Jan Francis Regis ontving dit jaar 76 extrakten.

TITEL II

— * * * —
GEMEENTE-BESTUUR

—
Gemeente-Raad

Deswegens hebben wij geene verandering aan te stippen.

In 1896 hield de Gemeente-Raad dertien zittingen.

College van Burgemeester en Schepenen.

Het college heeft regelmatig zijne zittingen gehouden des Dinsdags en des Zaterdag van iedere week.

Buitendien worden dagelijks de bureelen door de Overheden bezocht.

Personeel en inrichting der Bureelen.

Het personeel is hetzelfde gebleven.

Gemeente-Ontvangst.

Zonder verandering.

Kiezerslijsten.

De algemeene kiezerslijsten, voorloopig gesloten op 31 Augustus, behelzen :

KIEZERS.	met 1 stem	met 2 stemmen	met 3 stemmen	met 4 stemmen
Voor den Senaat 3143	2341	435	367	
Voor de Provincie 3144	2341	435	368	
Voor de Kamer 3780	2948	447	385	
Voor de Gemeente 3014	2305	265	204	240

De lijsten voor den nijverheids- en werkraad zijn in den beginne des jaars ook herzien geworden.

Voor de 1^e, 3^e, 5^e en 7^e afdeelingen waren de inschrijvingen onbeduidend, tot dusverre dat de bevoegde Overheden het nutteloos oordeelden tot derzelve inrichting te doen overgaan.

De 2^e afdeeling « Weefnijverheid » telde 141 inschrijvingen van werklieden; de 4^e afdeeling « Bouwnijverheid » 26, en de 6^e « Scheikundige nijverheden » 608.

Deze lijsten, op 15 februari door het Gemeente-Bestuur opgemaakt, werden zonder een enkel reklaam door de bestendige Deputatie vastgesteld op 26 Meert 1897.

Gezwoornen.

De lijst der gezwoornen, door ons in den loop der maand Juli herzien, bevat dit jaar 60 namen.

Kiezingen.

In de maand April zouden alhier algemeene herkiezingen hebben moeten plaats grijpen voor den Nijverheids- en Arbeidsraad; doch aangezien er slechts enkele lijsten van kandidaten voor de 2^e, 4^e en 6^e afdeelingen werden voorgedragen, zoo voor de bazen als voor de werklieden, zijn deze zonder strijd verkozen verklaard.

Bestuurzaken, Stadsschriften, Archieven.

Zonder verandering.

Gemeentegoederen.

ROERENDE EN ONROERENDE.

Hieraan is geene verandering gekomen.

Aankoopingen, verkoopingen, mangelingen.

Geene.

Betwistbare zaken.

Geene.

Gemeentereglementen.

Sedert ons laatste verslag is er een reglement van politie ingevoerd op het verkeer op een der zoomwegen van de openbare wegenis.

Wij deelen den tekst mede onder Titel IX, ordonnantiën en reglementen.

TITEL III

GEMEENTE-INKOMSTEN

Ontleding der gemeente-rekening van 1896 en waardeering der begrooting van 1898.

GEWONE EN BUITENGEWONE ONTVANGSTEN.

A. GEWONE.

Erfelijke inkomsten.

	Rekening.	Begrooting.
Huurprijzen van stadseigendommen	6620.—	6620.—
Grasverpachting op het gemeentekerkhof	30.—	30.—
Verkoop van hout, strooisel en schadden	89.10	75.—

Gemachtigde heffingen, schattingen en belastingen.

7 bijvoegelijke centiemmen op de belastingen	5023.50	5000.—
7 opcentiemmen voor 15 jaren	6016.54	6000.—
4 opcentiemmen voor 10 jaren	3438.01	3400.—
5 opcentiemmen voor 10 jaren	4297.51	4300.—
6 opcentiemmen voor 52 jaren	4305.85	4300.—
15 opcentiemmen voor 10 jaren	12892.53	12900.—
3 opcentiemmen voor den dienst der wegeuis	2578.51	2550.—
Schoolgelden in de lagere en aangenomene scholen	717.—	700.—
Schoolgelden in de gemeente-bewaarschool	103.50	100.—
Opbrengst der plaatsen in de vleeschhal	291.—	300.—
Belasting op paarden en ossen	4334.40	4330.—
Id. op rijtuigen op veeren of riemen	3125.—	3125.—

Kohier van prestatien tot onderhoud der buurtwegenis	3355.66	3350.—
Belasting op het bebouwd kadastraal inkomen, lusthuizen en nijverheidsgebouwen 10 o/o	29340.40	29350.—
Bijkomende belasting id. id., 5 o/o	14670.20	14675.—
Belasting op draaiorgels, tenten, danszalen, enz.	3003.85	2000.—
Keurrechten op het slachtvleesch	2337.45	2400.—

Andere gewone ontvangsten :

Aandeel in het gemeentefonds (wet 18 Juli 1860).	84959.52	82901.83
Id. id. id. (wet van 19 Augustus 1889)	18747.—	18747.—
Toelaag-Staat voor stads-teekenschool	2333.—	2333.—
Id. Provincie id.	1350.—	1000.—
Id. Provincie voor de stads-muziekschool	800.—	800.—
Id. Staat voor lager onderwijs	20720.—	20700.—
Id. Provincie id.	2499.—	2500.—
Id. Staat voor den dienst der bewaarscholen	2250.—	2250.—
Id. Staat voor de huishoudingsklas bij stadsmeisjesschool 1/3	169.—	225.—
Id. Provincie voor de gemeentelijke huishoudingsklas	169.—	225.—
Eerste dividend van den buurtspoorweg Antwerpen-Hoogstraeten-Turnhout	6370.—	6370.—
Tweede dividend id. id.	1638.12	1600.—
Dividend buurtspoorweg Turnhout-Arendonck	2857.02	4445.—
Dividenden id. Turnhout-Moll-Meerhout	4604.50	4488.—
Opbrengst der akten van den burgerstand	138.12	150.—
Id. der pissijnen en privaten	75.—	140.—
Militaire logementen, enz.	57.60	1000.—
Wedergaaf door de boordeigenaars voor ambts-halve ruiming der rivieren en waterloopen	—.—	100.—
Verschillende ontvangsten, interesten der spaar- kas, enz.	807.70	600.—

b. BUITENGEWONE ONTVANGSTEN.

Goed slot der vorige rekening	38163.23	—.—
Overschot der vorige dienstjaren op de begrooting	—.—	31091.16
Vergunningen van grond voor begraafplaatsen op het gemeente-kerkhof.	1000.—	2000.—
3 opcentiemen gedurende 5 jaren tot betaling der intresten van uitgegevene kasbons	2578.51	2550.—
2 opcentiemen voor 3 jaren id. id.	1719.00	1700.—
Uitgift van 36 kasbons van 1000 fr. ieder à 4 % intrest 'sjaars	—.—	36000.—
Staangelden in de overdekte hal der Botermarkt	—.—	1440.—

GEWONE EN BUITENGEWONE UITGAVEN.

1. Kapittel. Huishoudelijk plaatselijk bestuur	22249.86	21889.—
2. » Publieke veiligheid en gezondheids-gesteltenis	38720.33	41266.09
3. » Gemeentewerken	12433.44	12900.—
4. » Handel en scheepvaart	—.—	—.—
5. » Kazerneering, logement en trans- porten	57.60	1000.—
6. » Openbare { Godshuizen 23943.40 weldadigheid { Armen 34350.— { Gem. fonds 5068.34 } 64480.37 69438.60 { Onderhoud der bedelaars 1118.63 }		
7. » Eeredienst	2100.—	4100.—
8. » Openbaar onderwijs	65183.03	65289.33
9. » Schoone kunsten	9700.49	10000.—
10. » Gevestigde schuld	24855.09	24811.09
11. » Regelingen	738.14	1000.—
12. » Herhalingen	4126.88	4859.74
13. » Buitengewone uitgaven	8014.81	15377.10

14. Kapittel. Verschillende uitgaven	4302.13	4225.—
15. » Nieuwe werken en bijzondere uit- gaven	2000.—	25104.—
Totaal fr.		258962.12 301259.95

UITKOMST DER BEGROOTING VAN 1898.

Ontvangsten	fr. 330860.99
Uitgaven	fr. 301259.95
Overschot	fr. 29601.04

Oude schulden.

Zonder verandering.

Leeningen.

Bij beraming van 2 Augustus 1897, heeft de Gemeenteraad besloten tot uitgift van 36 kasbons van 1000 franks ieder, à 4 % intrest tot bekostiging der overdekte hal der Botermarkt, en uitvoering van verschillende werken van openbare gezondheid en algemeen nut.

Financieele gesteldheid.

De rekening der stad over het dienstjaar 1896, te geschikten tijde nedergelegd, geeft een overschot van fr. 41613.21

Hiervan moet afgetrokken worden, als erin versmolten en reeds verrekend :

A.) Het batig slot der begrooting van 1896, verrekend in de begrooting van 1897, fr. 29091.14

B.) De optrek der rekening van 1896, beginnende met het goed slot der rekening van 1895, algemeene uitslag van alle vorige dienstjaren, 't zij	fr. 38163.23
Verminderd met het cijfer van den optrek der begrooting van 1897, als zuivere uitslag der vorige dienstjaren	fr. 33831.61
	<u>'t zij 4331.62</u>

Samen zijnde de optrek der begrooting van 1897 fr. 33422.76

Blijft aldus fr. 8190.45

Het gemeentefonds der afgeschafte octrooirechten gaf in 1896 eene meerdere opbrengst van 4317.70 franks tegen het voorziene cijfer der begrooting.

Zulks spruit meer hoofdzakelijk voort uit de nieuwe wet op het stuk, door dewelke als minimum aandeel voor onze stad eene som van fr. 82901.83, in 1895 genoten, is verkregen.

In 1896 gaf één opcentiem op :

De grondlasten	fr. 398.14
Het personeel	» 319.49
Het patentrecht	» 141.86

Comptabiliteit.

BEGROOTING VAN 1897.

Zij werd goedgekeurd volgens voordracht van den Gemeenteraad en behelst :

In ontvangsten	fr. 293199.61
In uitgaven	» 269890.05
In overschot.	fr. 23309.56

Rekening over 1896.

Zij bedraagt in :

Ontvangsten	fr. 300575.33
Uitgaven	» 258962.12
Overschot	fr. 41613.21

Pensioenfonds der toegevoegden.

Het fonds gaf in 1896 als slotrekening :

In ontvangsten	fr. 1622.75
In uitgaven	» 919.50
In overschot	fr. 703.25
Het kapitaal bedraagt thans	fr. 19665.69

TITEL IV

LIEFDADIGE GESTICHTEN

Bureel van Weldadigheid.

Bij ontslag van den heer Louis Roest, heeft de Gemeenteraad tot zijnen opvolger genoemd den heer Frans Bauweraerts, handelaar.

Op 15 September ll. overleed, na eene kortstondige ziekte, de heer Jos. Vues, Secretaris bij het Weldadigheidsbureel.

Geneeskundige dienst.

Zonder verandering.

Roerende en Onroerende Goederen.

Het Bureel van Weldadigheid werd bemachtigd tot aanvaarding eener gift onder levenden, bestaande in eenen eigendom, groot 21 aren 55 centiaren, gelegen te Turnhout, gehucht Schorvoirt, zijnde acht woningen met aangelegen plaats, met last aan geefster gedurende twintig jaren eene jaarrent van 220 frank te betalen.

Giften en legaten.

Geene.

Aankoopingen, verkooping, mangelingen.

Eene beraming van 7 December 1896 is goedgekeurd geworden, waarbij het Armbestuur gemachtigd werd uit de hand te verkoopen mits aangeboden prijs twee beemden gelegen nabij de rivier « De Aa » groot samen 47 aren.

Aflegging en aanlegging van kapitalen.

Met de opbrengst van den verkoop der twee beemden en andere penningen, voortkomstig van verkregene concessiën op het Gemeentekerkhof, is een titel 3 % der belgische schuld aangekocht van 2000 franks kapitaal.

Buitendien werden nog fr. 533.50 op de Spaarkas gestort.

Comptabiliteit.

REKENING 1896.

Zij sluit in :

Ontvangsten	fr. 60534.30
Uitgaven	» 54706.21
Overschot	fr. 5828.09

Begrooting 1897.

Zij werd vastgesteld in :

Ontvangsten	fr. 66822.25
Uitgaven	» 66370.80
Overschot	fr. 451.45

In 1897 is het aandeel der stad Turnhout, tot vorming van het gemeenzaam fonds, op fr. 5288.60 gebracht.

Onderstanden, uitdeelingen.

In 1896 bestond de dienst der officiële bedeeeling hoofdzakelijk :

In geld	fr. 15002.98
In brood	» 11216.09
In kleederen, lijnwaad en beddegoed	» 969.87
In geneesmiddelen	» 2519.94
Jaarwedden der genees-, heel- en vroedmeesters.	» 3000.—
Mondkosten der bestedelingen	» 14994.20
Huishuren	» 2999.50

In 1896 bedroeg de totale toelaag der stad fr. 34350.

Betwistbare zaken.

Geene.

Godshuizen.

BESTUUR.

Door overlijden van den heer Gustaaf Glénisson, lid van het Bestuur, is er in dezès vervanging voorzien bij benoeming van zijnen broeder, den eerwaarden heer Victor Glénisson, geestelijken bestuurder van het klooster van het H. Graf.

Roerende en onroerende goederen.

Door opvolgende verkoopingèn van parcellen bouwgrond, was het Bestuur in beraad tot aankoop van landerijen.

Dientengevolge is er onlangs bij gunstige gelegenheid eene boerestede met aanhoorige landerijen, gelegen te Lokeren onder Turnhout, voor ongeveer 17000 franks aangekocht.

Giften en legaten. —

De volgende giften werden gedaan :

A Door de erfgenamen van Mme W^c Ant. Van Genechten-Van Der Heyden ;

1° Aan het Godshuis fr. 1400.—, met last van 2 missen jaarlijks te lezen; na aftrek dezer twee missen, moet het overige van den intrest dienen om,

met den intrest van de fr. 1000.— in 1874 door dezelfde familie gegeven, eene feest te geven op vastenavond-maandag voor de bestedingen van het gesticht.

2° Aan het Gasthuis fr. 1000.—, met last van eene mis en het overige van den interest moettende dienen voor aalmoezen te geven aan behoeftigen die het Gasthuis verlaten.

B Door de heeren Liebrechts, August, Karel en Henri aan het St. Petrus Godshuis, in eigendom zonder eenigen last : twee perceelen land, gelegen ter streke « De nieuw Erven » te Turnhout, wijk O n^{rs} 153 en 154, groot samen 1 hectare 11 aren 50 centiareen.

Aankoopingen, verkoopingèn, mangelingen.

Er werd verkocht :

A. Namens het Gasthuis :

Aan F. Smulders-Leysen van perceel O, 478b, 8 a. 85	aan fr. 300 p. arc.
» J. Dergent-Meeuwis » » 5 a. 90 » »	
» J. Van Den Heyning » » 3 a. 57 » »	
» P. Gillemot » Q, 480x, 2 a. 21 » »	
» Jan Aelbreghts » O, 478b, 4 a. 43 » »	
» H. Geentjens » Q, 480x, 6 a. 15 » »	
» Jos. Nuyts » P, 143G, 6 a. » »	
» Alph. Van De Weghe » P, 66k, 3 a. 44	aan fr. 375 p. arc.

B. Namens het Begijnhof :

Aan J. B. Jacobs van perceel B, 977c, o a. 92 aan fr. 225 per arc.
 » Pet. Andriessen » Q, 28 en 663. 4 a. 65 aan fr. 375 »
 » Al. Vander Veken » B. 1005c en 1006, 4 a. 95 voor 't geheel
 fr. 1134.—
 » Proost-Staes » O, 595A, 7 a. 55 aan fr. 270 per arc.
 » Pet. Devolder-Kin » » 6 a. 90 » »
 » het Bestuur van Staatsijzerenwegen 12 a. 85 tegen den prijs van
 fr. 2461.55, van de perceelen Q, nr 677B en B nrs 977A, 983A, 985B,
 986B en 977c.

Aflegging en aanlegging van kapitalen.

Zonder verandering.

Comptabiliteit.

De begrotingen voor 1897 zijn vastgesteld als volgt :

	Ontvangsten	Uitgaven	Overschot
Gasthuis	29919.17	29879.94	39.23
Godshuis	34970.15	34948.56	21.59
Begijnhof	35154.74	35106.66	48.08

De rekeningen over 1896 bedragen :

	Ontvangsten	Uitgaven	Overschot
Gasthuis	38419.16	34502.12	3917.04
Godshuis	29343.15	24161.58	5181.57
Begijnhof	16501.79	16433.95	67.84

Betwistbare zaken.

Geene.

Begijnhof. — Fondatie en Infirmierij.

De infirmierij en de fondatie telden ieder 9 kostgangsters.

Ste Elisabeth's Gasthuis.

Thans zijn er 21 religieuzen in het gesticht. In 1897 is de prijs van den onderhoudsdag op 1.86 fr. vastgesteld geworden.

Bij toepassing van artikel 8 der wet van 27 November 1891, bleef de prijs van den arbeidsdag bepaald op fr. 1.73.

Men onderhield ten laste van :

Turnhout	285 personen.
Andere gemeenten	10 »
Staat	4 »
Voor hunne penningen	19 »

St Petrus Godshuis.

Dit jaar waren er 132 bestellingen in het gesticht opgenomen, waarvan de last aan 10 liefdezusters bleef opgedragen.

De stad betaalde hiervoor fr. 9003.20.

Zinneloozen, blinden en doofstommen.

Wij verwijzen voor dit artikel naar ons verslag van 1894.

Bedelaarswerkhuisen.

In het toevluchtshuis te Wortel betaalde men fr. 314.04 voor een gemiddeld getal van 4 opgeslo-

tenen, terwijl de stad aan de landbouwkolonie te Merxplas eene som betaalde van fr. 1118.63.

Te Brugge werd ééne opgeslotene onderhouden.

Weldadigheidsscholen.

In de verschillende gestichten van Reckheim, Ruysselede, Namen, Gent en Moll zijn 6 personen opgenomen, waarvoor 625.55 fr. is betaald.

TITEL V

Eredienst.

Geestelijkheid.

Op verzoek van het Kerkfabriek van het H. Hart, en na gunstig verslag des Gemeenteraads, is er in die parochie een tweede onderpastoor benoemd. Tot dit ambt werd de eerwaarde heer Const. Franssen aangesteld.

In het Kerkfabriek van St Pieter is de eerw. heer Vermeylen Al., bij vertrek, door den eerw. heer Victor Glénisson, vervangen.

Het Kerkfabriek van O. L. Vrouw te Severdonck blijft onveranderd.

REKENINGEN. — 1896.

a. St PETRUSKERK.

Deze is goedgekeurd in :

Ontvangsten	fr. 16450.15
Uitgaven	» 16488.28
	<hr/>
	Te kort fr. 38.13

b. O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK.

Deze behield in :

Ontvangsten	fr. 700.92
Uitgaven	» 697.59
	<hr/>
	Overschot fr. 3.33

c. H. HART VAN JESUS.

Zij werd vastgesteld in :

Ontvangsten	fr. 1112.—
Uitgaven	» 1106.72
	<hr/>
	Overschot fr. 5.28

BEGROOTINGEN. — 1897.

a. St PETRUSKERK.

Zij houdt in :

Ontvangsten	fr. 17872.54
Uitgaven	» 17205.—
	<hr/>
	Overschot fr. 667.54

b. O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK.

Zij bedraagt in :

Ontvangsten	fr. 739.77
Uitgaven	» 736.65
Overschot	fr. 3.12

c. H. HART VAN JESUS.

Zij bevat in :

Ontvangsten	fr. 1931.10
Uitgaven	» 1931.80
Overschot	fr. 2.30

Roerende en onroerende goederen.

Zonder verandering.

Giften en legaten.

Geene.

Kapitalen.

Zij bleven dezelfde.

TITEL VI

OPENBAAR ONDERWIJS

College van Humaniteiten.

Het St. Jozefs College, alom vermaard om zijne deugdelijke opvoeding, blijft zijn verleden waardig.

In het afgelopen schooljaar telde dit gesticht 529 leerlingen, verdeeld in 278 kostgangers, 184 externen en 67 apostolieken.

De school tot vorming van zendelingen voor de overzeesche missiën, onder het bestuur van de eerwaarde Paters der Societeit-Jesus, vierde in de maand September haar vijf en twintigjarig bestaan.

Staats middelbare school.

De heer Steurbaut, professor, is vervangen door den heer J. De Brouwer, komende van Ath.

De school telde dit jaar 218 leerlingen, waarvan 85 de lessen der middelbare afdeeling volgden.

Er is dus eene merkelijke vermeerdering in hare bevolking bestatigd.

Gemeente lager onderwijs.

Het personeel der gemeente lagere scholen is hetzelfde gebleven.

De stads jongensschool telde dit jaar 54 leerlingen. In de gemeente meisjesschool waren 299 kinde-

ren ingeschreven voor het lager onderwijs, waarvan 277 kosteloze en 22 mits betaling.

De bewaarafdeeling telde 210 kosteloze inschrijvingen, en 13 mits betaling.

Dertig meisjes volgden de lessen der huishoudkundige klas.

Onderstanden voor het lager onderwijs.

In 1896 ontvingen wij voor toelaag van den Staat fr. 20720 en der Provincie fr. 2499.

Voor den algemeenen dienst der bewaarscholen schonk de Staat 2250 franken.

De schoolgelden brachten op :

Voor het lager onderwijs	fr. 717.—
Voor de bewaarafdeeling	» 103.50

Aangenomen lager onderwijs.

De toelagen, op stadskas verleend, bedragen voor het jaar 1897 :

Aan den heer Frans Jacobs, bestuurder der jongensschool, fr. 24450.

Aan Mejufvrouw Phil. Moerman, bestuurster der meisjesschool, fr. 14571.

Aan Mej. Van Haver, bestuurster der gemengde school te Severdonck, fr. 2800.

De aangenomene jongensschool werd bijgewoond

door 996 leerlingen, waarvan 26 mits betaling en 970 kosteloos.

Wederom kunnen wij met genoegen melden dat in den algemeenen prijskamp voor Godsdienst, de 40 mededingers allen bekroond zijn.

Tusschen hen bevinden zich 7 eerediplomas, 17 diplomas, 9 eervolle meldingen en 7 meldingen.

De heer Ad. Fr. Jacobs, bestuurder, is in den loop des jaars vereerd met de medalie van verdiensten van eerste klas voor meer dan acht en twintig jaren aan het onderwijs gewijd.

Bij deze gelegenheid brachten de oud-leerlingen eene openbare hulde aan den gevierden onderwijzer.

In de aangenomene meisjesschool ontvingen 600 kinderen het onderwijs, waarvan 567 kosteloos.

Het personeel onderging geene verandering.

De klas van huishoudkunde, gevolgd door 32 leerlingen, wordt als modelschool hooggeprezen, tot dusverre dat onderwijzeressen en leerlingen groepen werden om in de Wereldtentoonstelling van Brussel praktisch op te treden.

In de aangenomene gemengde school te Severdonck telde men 56 jongens en 36 meisjes.

Allen genoten het kosteloos onderwijs.

In de aangenomene bewaarschool, thans geves-

tigd in eigene lokalen, in de Herenthalsstraat gelegen, worden voortdurend 400 kinderen verzorgd.

De school der nonnen van het H. Graf telde dit jaar nagenoeg 600 leerlingen.

Bijzondere kostschool.

Het pensionaat van het H. Graf telde nogmaals vijf en veertig kostgangsters.

Nijverheid-, ambacht- en normaalscholen.

Zij bestaan ter stede niet.

TITEL VII

Schoone kunsten, Wetenschappen en Letteren.

Teekenschool.

Wij hebben in het jaar bestatigd dat de school steeds op de baan des vooruitgangs blijft voortwandelen.

Het Staatsbestuur, hiertoe aangezet door de jury der prijskampen, schonk dit jaar zes eeremetalen voor de klassen der Bouwkunde en van het Antiek.

Voor de winterleergangen werden 228 inschrijvingen genomen, terwijl nog 58 leerlingen de zomerlessen volgden.

Deze laatste echter schijnen min nuttig te zijn, daar zij slechts eens per week worden gegeven.

De heer Jos. Marynen, professor der solieden, komt zijn ontslag te geven en zal eerstdaags worden vervangen.

Muziekschool.

Zij levert voortdurende bewijzen van vooruitgang in de beoefening der speeltuigen van alle slag.

De reglementaire muziekscholen door het jaar en bij de prijsdeeling waren allerkunstigst en verwierven eenen algemeenen bijval.

Honderd veertien leerlingen genoten in 1896-1897 het muzikaal onderwijs. Er waren 12 leerlingen voor de viool, 2 voor de vioolcel, 1 voor contrebasse, 9 voor klarinet, 4 voor fluit, 2 voor obo en 12 voor de verschillende koperen blaasinstrumenten.

De lessen van theorie en solfège werden ook goed gevolgd, en men mag zeggen dat de vooruitgang in het algemeen naar wensch is.

De Raad, bezorgd om aan de school haren vollen bloei te schenken, heeft laatst besloten haar programma uit te breiden volgens officieele voorschriften om van Staatstoelaag te kunnen genieten.

De Provincie van haren kant, heeft de jaarlijk-
sche toelaag van 800 op 1300 franks gebracht.

Letterkundige genootschappen.

Geene.

Oudheden.

Zonder bijzonderheden.

Muziekgezelschappen.

Wij hebben deswegens niets merkwaardigs te ver-
melden.

TITEL VIII

Gezondheidsdienst

Openbare gezondheid.

De algemeene gezondheidstoestand was hoogst
bevredigend.

Eenige afzonderlijke gevallen van thyphuskoorts
en mazelen, schier geene met doodelijken afloop,
werden waargenomen, zoodat om zoo te zeggen,
de stad van alle besmetting vrij bleef.

Ook is het getal sterfgevallen zeer beperkt.

Naar aanleiding der werken in ons vorig verslag
gemeld, nopens de openbare gezondmaking van

woonhuizen en steegjes, heeft men zich bezig gehou-
den met de opsporing der gewenschte en mogelijke
verbeteringen.

Reeds verschillende werken zijn door belangheb-
benden bereids uitgevoerd, en wij zijn vastberaden
ten allen prijze in onze pogingen te slagen.

Wij hebben ook in dien zin een ontwerp van
bouwreglement opgesteld, dat na voorafgaandelijk
onderzoek door het bestuur in beraming zal worden
gebracht.

Koepokinentingen.

Voor het jaar 1897 is de heer Em. Somers, doc-
tor ter stede, met den dienst der koepokinentingen
gelast geworden.

In beide openbare zittijden werden 104 inenting
en 84 herinentingen toegediend.

Reinigheidsdienst.

De dienst der vuilniskar is aanbesteed geworden
en toegewezen aan den heer J. Smolders, vrachter.

Nopens den eigenlijken dienst is er geene ver-
andering aan te stippen.

Begravenissen.

Deswegens is er niets merkwaardigs te vermelden.

Rampen en ongelukken.

Geene merkwaardige rampen of ongelukken grepen plaats.

Brandspuitdienst.

Zonder verandering.

Het vrijwillig pompierskorps kwijt zich voortdurend met allen iever van zijne lastige taak.

TITEL IX

Justitie, openbare veiligheid, gevangenis.

Politie.

Bij beraming des Gemeenteraads van 27 November 1896, is de jaarwedde van den heer Commisaris van politie op 2500 franken bepaald voor 1897.

De bezoldiging der nachtwakers is voor hetzelfde jaar op 2 frank per nachtdienst gebracht.

Daar de genaamde Ant. Van der Flaes zijn ontslag indiende, is hem als politieagent de heer Jacobs Joseph opgevolgd.

Misdaden, overtredingen, aanhoudingen.

Van 1 September 1896 tot 1 September 1897, zijn er 508 processen-verbaal opgemaakt, verdeeld

in 321 voor boetstraffelijke feiten en 187 van bestuurlijken aard, te weten :

Aanslag tegen de cerbaarheid	1
Eerrooverij	0
Misbruik van vertrouwen	1
Aftroggelarij	0
Dieverij van hout en strooisel	17
Dieverij van verschillende voorwerpen en hofvruchten	16
Vernieling van veldvruchten	5
Vernieling van afsluiting	20
Desertie	0
Huisdieverij met of zonder braak	79
Doodsbedreigingen	0
Mishandelingen, beledigingen en smaadwoorden	54
Opstand, bedreigingen en smaad aan de politie	14
Ongemuilbande honden	12
Naakt zwemmen	1
Dronkenschap	40
Herbergen	4
Straatschennis en ruststoornis	11
Andero overtredingen aan gemeente en provinciale reglementen	39
Bedelarij en landlooperij	3
Banbreuk	4
	<hr/>
	321
Huiszoekingen	6
Onderzoek en opzoekingen	65
Bevel van aanhouding	79
Ongelukken	6
Brandrampen	4
Zelfmoord	3
Drenkeling	1
Moed en zelfopoffering	1
Zinneloosheid	5
De commodo en incommodo	17
	<hr/>
	187

Ordonnantiën en reglementen.

Het verouderd bouwreglement dient te worden herzien. Zulks heeft ons geleid tot de studie van een gansch omgewerkt ontwerp, hetwelk welhaast ter beraming zal worden gebracht.

Onlangs heeft de Gemeenteraad een politiereglement gestemd tot bevordering der velowegen, hetgeen wij hier laten volgen :

Stad Turnhout.

OPENBARE WEGENIS

Verkeer met Rijtuigen en Paarden.

POLITIEREGLEMENT.

De Gemeenteraad van Turnhout,
Gezien artikel 78 der gemeentewet van 30 Meert 1836 ;

Gezien de brieven van den heer Ingenieur van Bruggen en Wegen te Turnhout, en van den heer Gouverneur der provincie Antwerpen ;

BESLUIT :

Artikel 1. Het zal voortaan verboden zijn alle rijtuigen, paarden en vee te geleiden op de nagenoemde boordwegen der banen ; te weten :

I. A. Staatsbanen (linkerzijde) :

Van Turnhout naar Diest, — naar Lille St Pieter, — naar Hoogstraeten.

B. Staatsbanen (rechterzijde) :

Van Turnhout naar Tilburg, naar Breda langs Baerle-Hertog, en van Ryckevorsel — Merxplas naar de statie van Weelde.

II. A. Gemeentebuurtsteenwegen (linkerzijde) :

Van de Nieuw Kom naar de Heizijde ;

Van de Lange Begijnestraat naar de Oude Vaart ;

Van den steenweg op Breda door de Leguitstraat naar brug n° 8.

Van den steenweg op Diest door de Schorvoirtstraat naar de scheidslijn met Oud-Turnhout ;

Van den steenweg op Diest langs de kerk van Severdonck naar het Leiseinde tot de scheidslijn met Thielen.

B. Gemeentebuurtsteenwegen en wegen (rechterzijde) :

Van den steenweg op Breda langs de Castelein en de Heizijde ;

Van de Korte Gasthuisstraat door Papenbrugge naar het Leiseinde ;

Van den steenweg op Diest naar de Papenbruggestraat ;

Van de Kwakkelstraat langs den Ouden Dijk (Schorvoirtberg links) naar de Schorvoirtstraat.

Deze boordwegen zullen enkelijk gebruikt worden voor voetgangers, kruiwagens en wielrijders.

Artikel 2. De straffen van enkele politie zullen op de overtredingen worden toegepast.

Aldus gedaan in zittingen des Gemeenteraads te Turnhout den 1ⁿ Juli en 2ⁿ Augustus 1897.

Ter ordonnantie :	De Burgemeester,
De Secretaris,	V. VAN HAL.
H. PEETERS.	

Voor mededeeling genomen door de Bestendige Deputatie des Provincieraads te Antwerpen, in zitting van 20 Augustus 1897.

Bij verordening :	De Deputatie,
V ^r De provinciale Greffier afw.	B ^{on} OSY.
De Afdeelingsoverste afg ^d ,	
A. ULLENS.	

Gevangenis.

De heer Zeph. Cambier is alhier geplaatst als klerk-rekenplichtige, terwijl de heer L. Rochette, naar Mechelen geroepen, alhier in het Bestuur is vervangen door den heer Arth. Barbier.

Bevolking op 1 Januari 1896	37
Ingekomen	870
Vertrokken	855

Bevolking op 31 December 1896	36
Dagen van opsluiting	970 1
Aangenomen ter infirmerij	3
Onderhoudsdagen ter id.	113
In het burgerlijk Gasthuis verpleegd.	1
Onderhoudsdagen id.	66
Overlijdens	0
Gevallen van zinneloosheid	1

Paspoorten.

Op het bureel der bevolking zijn 7 carnets van eenzelvigheid afgeleverd.

Werkmansboekjes.

Men vroeg 38 werkboekjes en 143 livretten voor minderjarigen.

Aanplakkingen, openbare roepers.

De dienst der aanplakkingen bleef onveranderd. Bij overlijden van den heer Jan Bauweraerts, noemde het Bestuur tot zijnen opvolger als openbare roeper voor stadsdiensten den heer Jan Thielemans.

Loterijen.

Het Bestuur van den « Weldadigheidskring » richtte met stedelijke toelating eene loterij-tombola in, ten

voordeele eener beproefde weduwe met zeven minderjarige kinderen, en van den schamelen arme der stad.

Die tombola verwierf den meesten bijval, en bracht 3325 franks op.

TITEL X

MILITIE.

Het inschrijvingsregister der lotelingen voor 1897 behelsde 199 namen.

Op reklaam zijn er 2 ingeschrevenen doorgehaald als Nederlanders, en 1 als onwaardig.

Ons aandeel in het te vormen contingent bedroeg 41 manschappen.

Militieraad.

Buiten de 196 lotelingen, verschenen nog 86 uitgestelden van vorige jaren met 5 ontslagenen voor den militieraad. Van de vrijgestelden van vorige jaren zijn 6 mannen geschikt bevonden tot den dienst; aldus bleven er door de loopende klas 35 te leveren.

Die toestand, gepaard bij de geschiktheid der militianen, was zeer gunstig voor de lotelingen.

Het laagste nummer 87 zijnde, was het hoogste dienstplichtig slechts 158, terwijl het hoogste nummer der klas 282 was.

Negen vrijstellingen werden verleend voor dienst eens broeders, drij voor onderstand van moeder-weduwe, eene als eenig kind onbemiddeld.

Een loteling is ontslagen als leerling in Staatsnormaalschool.

Drie jongelingen deden zich vervangen door het Departement van oorlog, en het contingent telde één vrijwilliger.

Verdeeling van het contingent

De ingelijfde manschappen werden aangeduid tot de volgende korpsen :

5 ^e Linie-regiment	2
6 ^e »	2
8 ^e »	5
10 ^e »	2
12 ^e »	2
1 ^e Jagers te voet.	3
2 ^e »	2
2 ^e Artillerie.	1
5 ^e »	2
6 ^e »	1
7 ^e »	5

	Medege dragen	27
1 ^e Jagers te paard		1
2 ^e » »		4
3 ^e Lanciers		1
Genie		3
Vervangen door het departement van oorlog		3
Ontslagenen in vreedestijd		1
Vrijwilligers		1
	Samen	41

Geleerdheid der lotelingen.

Volgens verklaring der lotelingen, bij de inschrijving gedaan, wordt de graad hunner geleerdheid vastgesteld als volgt :

Lezen, schrijven en rekenen	146
Ongelcerden	50
	Samen
	196

Burgerwacht.

De wet van 9 September 1897 tot herinrichting der burgerwacht, roept in onze stad de niet werkbare burgerwacht op voet.

Het is te voorzien dat binnen korten tijd alhier de burgerwacht zal ingericht worden.

TITEL XI

Openbare Belastingen. — Jaar 1897.

Kadaster.

De werkzaamheden der kadastrale herziening van de bebouwde eigendommen loopen ten einde.

Slechts enkele reklamen blijven te onderzoeken.

Rechtstreeksche Belastingen.

GRONDBELASTING.

Er waren 1041 artikelen:

Zij bracht op :

In principaal voor den Staat	fr. 41165.06
In opcentiemen voor de provincie 11	» 4528.14
» voor de gemeente 52	» 21405.76

Algemeen totaal fr. 67098.96

Het belastbaar inkomen, tot grondslag dezer belasting dienende, bedroeg fr. 588074.42.

PERSONEELE BELASTING.

Men telde 978 belastingschuldigen.

Het lastkohier bevat in :

Hoofdsom ten profijte des Staats	fr. 32084.34
Opcentiemen voor den Staat 15	» 4811.02
Opcentiemen voor den Staat, 20 op het principaal der huurwaarde	» 1827.97
Opcentiemen voor de Provincie 16	» 5133.52
» voor de Gemeente 52	» 16683.93
Boeten, opnemingen en schattingen	» 24.73

Algemeen totaal fr. 60565.51

ONTLEDING.

Huurwaarde fr. 182797.50.
Deuren en vensters : 1220 aan 1 frank.
9863 » 1.10 frank.

Mobilair : fr. 441548.—
Dienstboden : 95 aan 8 frank.

151	»	10	»
63	»	20	»
30	»	25	»
0	»	30	»
7	»	10	»

346

Paarden : 11 aan 10 frank.

49	»	20	»
16	»	50	»
2	»	60	»
1	»	100	»

PATENTEN.

Er waren 1047 patentplichtigen.

Hoofdsom voor den Staat	fr.	12681.31
Opcentiemen voor den Staat 20	»	2535.83
» voor de Provincie 4	»	507.31
» voor de Gemeente 39	»	4946.23
Algemeen totaal	fr.	20670.68

Er zijn dit jaar ten bureele van den Rijksontvan-
ger zes-en-veertig aangiften gedaan door tappers of
herbergiers, die een debiet openden mits betaling
van 100 frank vergunningsrecht.

PROVINCIALE BELASTINGEN.

Sterke Dranken.

260 herbergiers werden aangeslagen à rato van
19.50 fr., 8 slijters aan 26 franks, 't is te zeggen die
ook ten huize in 't klein verkoopen, en 2 aan 39 fr.
Het bedrag van den rol is fr. 5356.—

Tabak en Sigaren.

Er zijn 101 debieten aan 6 fr., en 19 aan 24 franks,
waarvan het gezamentlijk bedrag tot fr. 1062 beloopt.

Honden.

301 aan 2 fr., 445 gewone aan 6 fr., 39 honden
aan 20 fr.

De rol bedroeg fr. 4052 in totaal.

Trapwielen.

In den 1ⁿ semester zijn er 247 aangegeven, die aan
10 fr. ieder, 2470 fr. betaalden.

De belasting op de machienen (beweegkrachten)
aan 2 fr. het paardenkracht, geeft 629 paarden-
krachten met eene opbrengst van 1258 fr.

De prachtpaarden, ten getalle van 15, à 20 fr.,
brachten 300 frank op.

Provinciaal Landbouwfonds.

De aangiften zijn slechts ten getalle van 13, waar-
van 2 in categorie A en 11 in categorie C.

Accijsrechten.

Voor bieren en azijnen in 1895	fr. 33158.44
Voor bieren en azijnen in 1896	» 3,551.38
Verskil in meer	fr. 1392.94

De suppletieve rol van den eersten trimester 1897 houdt in personeel fr. 1159.94 verdeeld in 37 artikelen, en in patent fr. 2022.64 verdeeld in 142 artikelen.

Degene van den tweeden trimester van dit jaar behelst 14 artikelen op het personeel met fr. 215.94 en 51 op het patentrecht met 284.47 franken.

STEDELIJKE BELASTINGEN. — JAAR 1897.

15 % op het belastbaar inkomen der bewoonde huizen, lusthuizen en nijverheidsgebouwen (1303 artikelen).	fr. 44852.25
Op paarden (294) en ossen (15)	» 4341.60
Op rijtuigcn (73)	» 3000.—
Samen	fr. 52193.85

Het Kohier voor het onderhouden en verbeteren der buurtwegen in 1897 bedraagt fr. 3337.18. Er waren 1303 artikelen.

TITEL XII.

Openbare Werken.

Personeel.

Zonder verandering.

Groote wegen en straten.

De heer Ingenieur van bruggen en wegen heeft de verzekering gekregen over aanzienlijke sommen te mogen beschikken tot verbetering der groote wegen, zoo in als buiten de stad.

Deze werken schijnen echter verdaagd tot gunstiger omstandigheden zullen toelaten ons wegen net in het algemeen te verbeteren.

Langsheen den provincialen steenweg op Moll heeft de Provincie eene velobaan aangelegd, die echter door de moedwilligheid der vrachtvoerders grootendeels haar doel mist, en weinig nut oplevert.

Onlangs is eene velobaan langsheen den Staatssteenweg naar Antwerpen in aanbesteding gesteld.

Daar, bij politieemaatregel een der zoomwegen onzer openbare banen en stadswegen werd voorbehouden aan wielrijders en voetgangers, zijn er op de buurtwegen doelmatige werken verricht, die eene uitgaaf van 656 franks veroorzaakten.

Openbare verlichting. — Gas.

Wij ontleenen aan de stadsrekening over 1896 eenige cijfers, die over het gasverbruik door de stad den volgenden uitslag geven.

Maanden	Duur van verlichting der straten in uren	Onkosten in franks	Stadhuis en nachtwacht in kub.m.	Onkosten in franks
Januari	59040.50	1180.82	260	52.00
Februari	48849.20	976.98	208	41.60
Maart	42942.20	858.84	157	31.40
April	34187	683.74	134	26.80
Mei	27910	558.20	116	23.20
Juni	20298	405.96	103	20.60
Juli	22164.30	443.29	104	20.80
Augustus	33647.30	672.95	126	25.20
September	39727	794.54	129	25.80
October	49890	997.80	183	36.60
November	56314.30	1126.29	214	42.80
December	64163	1283.26	221	44.20
Totalen	499132.80	9982.67	1955	391.00

Markten.

De Raad heeft eindelijk besloten tot de overdekking der plaats van ouds gebruikt tot Botermarkt. Het bestek bedraagt 23550 franks, in welke uitgaaf zal worden voorzien bij ontleening van gelden aan de Godshuizen, tegen den intrest van vier ten honderd 's jaars.

De markt voor zoete boter, des woensdags gehouden, neemt immer toe. In het eerste half jaar 1897 is er 66562 pond boter op die markt te koop gesteld.

De prijs der gewone boter per pond was in den eersten trimester van fr. 1.20 tot 1.31, terwijl de middelmatige prijs der machienboter van fr. 1.26 tot 1.35 bedroeg.

In den tweeden trimester was er een wederzijdsch verschil van 0.96 tot 1.08 en van 1.05 tot 1.14.

De zaterdagsche markt van allerlei waren breidt zich meer en meer uit.

In den loop des jaars is er in het land een algemeen onderzoek bevolen over de gepastheid het leuren bij wettelijke schikkingen te regelen.

Vleeschhal.

Zonder verandering.

De verpachting der plaatsen bracht in 1897 eene eene huur op van 318 franken.

Keurmeestersdienst.

Een koninklijk besluit van 7 December 1896 heeft het behoud der gemeente-taksen op den vleeschhandel voor een jaar gemachtigd.

Gemeentekerkhof.

Verscheidene vergunningen, zoo eeuwigdurende als tijdelijke, zijn aangevraagd geworden.

Dit verwekt eene bron van inkomsten voor de stad, terwijl de verkrijgers op hunne verworvene gronden schoone graftomben daarstellen.

Openbare plaatsen en straten.

De Statiestraat is gedeeltelijk hergekasseid; ook is de stadswegenis op al hare punten nagegaan.

Bij het geven van eene behoorlijke lijnrichting is er, door het bouwen van werkmanshuizen, eene nieuwe straat gevormd tusschen de Molen- en Vianenstraten.

De noodzakelijkheid is bevestigd aldaar gezondheidswerken uit te voeren, om den regelmatigen afloop der waters te verzekeren.

De verbinding van de staatsbaan op Tilburg aan den steenweg op Moll door de Bentelstraat, heeft een begin van uitvoering verkregen door eenen aanzienlijken afstand van grond namens de eerwaarde Paters Minderbroeders, die in die streek gronden hebben aangekocht, op dewelke thans een klooster wordt gebouwd.

Wij hopen die verbinding welhaast te kunnen verwezentlijken.

Op de Meir, nabij het Begijnhof, hebben wij eene nieuwe lijnrichting voorgeschreven tot verbredening der straat.

Tot bestrijding der kosten van die werken en aankopen, hebben wij eene zekere som voorzien in de uit te gevene kasbons.

Sedert ons laatste verslag is het riolenontwerp, volledig met eene voorraadkom, zooals wij zegden in ons vorig verslag, den hoogerem Gezondheidsraad voorgelegd geworden.

Tweemaal heeft het Schepen-Collegie zich in officieel verhoor bij den Heere Minister van Landbouw en Openbare Werken begeven tot bevordering der zaak en gunstige tusschenkomst van den Staat.

De hoogere Gezondheidsraad heeft echter het stelsel der slingergrachten afgeraden, hetwelk destijds met zekeren tegenzin door den Gemeenteraad werd aangenomen om de nederliggende gemeenten op de rivier « de Aa » te bevredigen.

Zelfs de Gezondheidsraad prijst het stelsel aan der behandeling van de rioolwaters door bevoeiing of uitspreiding, welk stelsel eerstens door den heer Mottart en ook door den Gemeenteraad werd voorgedragen en aangekleefd.

Benevens eenige bijkomende wenken tot volledi-
ging van het ontwerp, zal hetzelfde in dien zin
aan een nieuw onderzoek worden onderworpen,
om welhaast, wij koesteren er de vaste hoop van,
door de hoogere Besturen ondersteund, de uitvoe-
ring te kunnen verwezentlijken.

Rivieren en Waterloopen.

Sedert ons laatste verslag is de Gemeenteraad eene
eerste maal strijdig geweest aan de uitvoering eeni-
ger werken aan de Aarivier op ons grondgebied,
begrepen in de 5^e reeks en hoofdzakelijk de werken
begrijpende onder Oud-Turnhout; doch na aandrin-
gen door de provinciale overheid, is er tot slot in
gunstigen zin beraamd.

Thans echter schijnt de provinciale technische
dienst zich ook bezig te houden met de algeheele
rechtmaking, zelfs op ons grondgebied.

Gemeentegebouwen.

Buiten den gewonen onderhoud, zijn de herschil-
deringen der voorgevels van Staats-middelbare-school
en der Stads-meisjesschool in openbare aanbesteding
gebracht.

Deze aannemingen bedroegen voor de eerste 558
franks en voor de tweede 426 franks,

Bij invoering van het vier-en-twintig urenstelsel,
hebben wij de uurplaten op St Pieterstoren hernieuwd,
nieuwe cadrans geplaatst en de cijfers met bol en
haan doen vergulden.

Men betaalde hiervoor 1019.42 fr.

Bijzondere bouwingen.

Van 1 September 1896 tot op zelfden dag van 1897
gaven wij vijf-en-twintig machtigingen om te bouwen
langsheen de groote wegenis, en drij-en-twintig nevens
de stadsstraten.

TITEL XIII

Landbouw.

Algemeen Overzicht.

Over het algemeen hebben wij een gunstig jaar-
getijde voor den Landbouw beleefd.

In de voorjaarsmaanden mochten de gewassen
weelderig ontwikkelen, niettegenstaande in de Mei-
nachten eene zekere schraalte zich veropenbaarde.

De klaverplant gaf eene goede opbrengst evenals
het hooigras hetwelk, min belovend in het voorjaar,
later toch is bijgekomen.

De rogge heeft veel stroo geleverd maar was

minder in scheut; het tegenovergestelde werd bij de tarwe waargenomen.

Dit jaar is de boekweit uitermate gelukt onder alle opzichten; ook de haver levert veel stroo en belooft eene goede opbrengst.

De aardappelplant is goed volkomen en van beste hoedanigheid; hare opbrengst is buitengewoon.

Het najaar stelt zich allergunstigst aan; de spurric schiet weelderig op en de rapen laten veel tol verhoppen.

De inschuring van hooi en graan geschiedde onder aanhoudende droogte, waarna een weldadige regen den zaaitijd en de planterij kwam bevoordeelen.

Echter in de maand September stremden overvloedige regenbuien de inschuring van toemaat en aardappelen.

Onze veestapel bleef vrij van besmetting.

Wij hopen dat de nieuwe wettelijke maatregelen nopens schadeloosstellingen, bij het afmaken van dieren aan pokziekte lijdend, de veehouders mogen bevredigen.

De handel van het vee bleef aan matigen prijs, en neigde wel eenigszins tot daling.

Opbrengsten.

De opbrengst per hectaar wordt gemiddeld geschat op :

Koren	hectoliters	21
Haver	»	42
Boekweit	»	45
Aardappelen	kilos	20000

Prijs der granen.

Per 100 kilos gemiddelde prijs

Rogge	fr.	14.00
Haver	fr.	16.00
Aardappelen	fr.	5.00

De boter is gemiddeld verkocht geworden aan fr. 2.40 den kilogram.

Veemarkt.

Onze maandelijksche veemarkt van den eersten dinsdag blijft even belangrijk.

Wij geven hier een kort overzicht van het te koop gesteld vee ;

Te koop gesteld VEE.		Ossen	Koecien	Vaarzen	Kalveren	Stieren	Schape	Varkens	Stuks vee ter markt gebracht.
1896	October	2	200	95	203	23	1	205	729
	November	44	196	86	211	40	7	340	924
	December	114	177	67	103	11	5	338	815
	Januari	284	256	90	110	23	3	181	947
	Februari	152	75	80	50	7	0	124	488
1897	Maart	105	170	125	117	13	0	340	870
	April	16	184	133	120	7	0	310	790
	Mei	16	178	109	117	12	0	169	601
	Juni	51	139	87	104	8	0	121	510
	Juli	15	201	83	97	13	3	166	578
	Augustus	5	170	145	85	15	0	180	600
	September	4	153	170	215	8	4	189	743
Stuks vee ter markt gebracht.		828	2099	1270	1532	180	23	2663	8595
Middelmatige prijs per stuk.		370	330	250	115	250	20	15	

Bovendien zijn er nog te koop gesteld op de tweede maandelijksche veemarkten der wintermaanden : 215 ossen, 386 koecien, 230 vaarzen, 17 stieren, 313 kalveren, 13 schape en 765 jonge varkens.

Paardenmarkten.

De paardenmarkt van 11 november 1896 telde 279 te koop gestelde paarden, benevens 113 veulens en 2 hengsten.

Deze van 9 februari 1897 had 74 paarden, 45 veulens en 2 hengsten.

Prijs van het vleesch.

De gemiddelde prijs van het vleesch ter verbruiking bedroeg :

Ossenvleesch, per kilogram fr.	1,70
Koecien » » »	1,20
Vaarzen » » »	1,40
Kalfs » » »	1,80
Stieren » » »	1,10
Schape » » »	1,70
Varkens » » »	1,55
Paarden » » »	1,05

Beplantingen of ontginningen.

Zonder verandering.

Veeartsenijdienst.

De heer Hub. Huynen, aangenomen veearts, blijft voortdurend met dien dienst gelast.

Landbouwprijskampen.

De Maatschappij van het Noorden, Afdeeling Turnhout, looft bij gelegenheid der Buitenkermis eenen bijzonderen prijskamp uit voor koecien en kalfdragende veerzen, te houden op 12 october aanstaande.

De leden der afdeeling Turnhout alleen, verblijvende in de gemeenten Turnhout, Oud-Turnhout, Poppel, Weelde en Raevens, zullen met hunne dieren mogen mededingen.

TITEL XIV

Nijverheid.

Fabrieken en trafieken.

Zeventien onderzoeken van Commodo en Incommodo zijn gehouden tot het oprichten of mogen behouden van gevaarlijke, ongezonde of hinderende gestichten.

Tusschen deze was er een tot oprichting van een mattenfabriek en een ander voor eene houtzagerij en schaverij met stoom.

Handel op het kanaal.

Sedert 1 September 1896 tot zelfde tijdstip 1897 is er vervoerd door de vaart van Turnhout naar Antwerpen :

	Per ton van 1000 kilogrammen.
Steen van Ryckevorsel, Beersse en Oud-Turnhout	94655
Pannen, plaveien en figuursteen	18793
Potaarde en klei	1994
Steenkolen van Luik	36766
Steenkolen van Pruisen, Runuft en St. Ghislain	11890
Brandhout en mijnhout	16443
Zand van Lommel, Moll en Desschel	12675
Heide en bezemreis van Lommel, Postel, Rethy en Arendonck	11460
Straatmest, beer, guano van Antwerpen en Brussel	24111
Kasseien van Dinant en Luik	9455

Graan, tarwe, rogge, haver, gerst en maïs	19574
Tarwe, bloem, van Leuven en Antwerpen	3992
IJzer, koper, zink en rails	597
Minerai 'en zink	144
Meubelen	20
Verschillende waren (bij beurten)	13092
Pulpe de betteraves en suiker schuim	573
Hooi en strooi	44
Bils van trams	131
Marne, krijt voor ciment van Warcourt	120006
Ruw zout en gerafineerd	372
Sterk water, vitriool en glycerine voor poeder	1694
Poeder en dynamiet	17
Ciment gefabrikeerd van Luik, Maestricht en omstreken.	997
Noordsch hout en grein voor timmerlieden.	2275

Openbare vervoermiddelen.

Sedert ons laatste verslag heeft de Gemeenteraad zijn aandeel gestemd in de verhooging der kapitalen van de tramlijn Antwerpen-Hoogstraeten-Turnhout, terwijl bij herhaald aandringen, de vraag in aanmerking is genomen voor eene rechtstreeksche verbinding van Turnhout op Breda langs Merxplas (dorp) de Koloniën, Wortel, Hoogstraeten, Minderhout, Meerle en Rysbergen.

Deze lijn zou het gedeelte Koloniën-Ryckevorsel (vaart) in zich besluiten en met versmelting van kapitalen maar een beheer uitmaken.

De lijn Turnhout-Arendonck (grens) is nu inter-

nationaal en aan gene zijde der grens tot Eindhoven voltrokken. Zulks moet voorzeker tot eene gunstige uitkomst leiden voor ons buurtspoorwegennet.

Bij overname door den Staat van het net der spoorwegen « Grand Central Belge » is ook de lijn Turnhout-Tilburg in Staatsdomein wedergekeerd, en alles doet voorzien dat de vroegere internationale exprestreinen van Brussel op Amsterdam langs onze stad zullen hernemen.

Het Bestuur van Posten en Telegrafien komt eenen eigendom ter Groote Markt aan te koopen om er een Posthôtél te bouwen.

Daarbij zal onze stad eerstdaags verbonden worden aan het Belgisch Telefoonnet, hetwelk alles onvermijdelijk tot opbeuring en vooruitgang van onzen handel en nijverheid moet verstrekken.

Rechtbank.

Op 6 Augustus laatst overleed de heer Karel Styne, bijgevoegd Griffier der Rechtbank van eersten aanleg.

Tot heden is er in zijne vervanging niet voorzien.

Vrederegerecht.

Zonder verandering.

Koophandel. — Nijverheid.

Het fabrikaat der gekleurde papieren en speelkaarten blijft de bijzonderste tak onzer plaatselijke nijverheid.

Bijaldien het werkvolk regelmatig kon gebezigd blijven, echter aan min vergeldende prijzen voor den patroon, is het te betreuren dat de strenge toepassing in de Vereenigde Staten van het bill-Mac-Kinley aan onze papiernijverheid een zeker nadeel heeft berokkend, waardoor de uitvoer naar die overzeesche streken fel is bezwaard.

Daarbij is de fransche grens om zoo te zeggen gesloten door de overdrevene inkomrechten, die het algemeen tarief in de plaats heeft gesteld van het verbroken fransch-belgisch traktaat.

Zeker is het dat hetzelfde is opgevat in eenen geest van verbod, weshalve een onzer plaatselijke handelshuizen heeft besloten langs gene zijde der grens eene fabriek te openen, om aldus de hevige en doodende concurrentie te keer te gaan.

In den afgeloopen zomer vierde de firma Brepols en Dierckx zoon, thans in eigendom en beheer van dame weduwe A. Dufour-Dessauer, haar honderdjarig bestaan door het geven van bijzondere feestelijkheden.

Te dier gelegenheid zijn de volgende werklieden dier fabriek, door koninklijk besluit van 9 Juni 1897, vereerd met het nijverheidseereteeken van 2^e klas :

Malfait Jan P., boekbinder; Mortelmans J. F., id.; Proost Ant., meestergast; Van Bourgoegnie P., kaartmaker; Van den Blik J., meestergast; Van Laer, Ad. J. B., kaartmaker en Vekens Jac., boekbinder.

Onze tijknatie, meer samengetrokken in de stoomfabrieken om de concurrentie te keer te gaan, is in vollen bloei, en men heeft zich in eene goede afnemning kunnen verheugen, alhoewel de prijzen echter beperkt zijn gebleven.

De heeren Vueghs, gebroeders, hebben onlangs hunne nieuwe fabriek op den Gierleschensteenweg betrokken.

De verbetering, die wij verleden jaar in de kantennijverheid mochten bestatigen, duurt voort. Er is nog meerdere vraag gekomen waardoor dan ook aanzienlijkere loonen zijn betaald geworden.

Eene tweede mattenfabriek is ter stede ingericht en schijnt in volle werking.

Alhoewel het in voege stellen der nieuwe wet op de tabakken in 1897 in het algemeen eene

belemmering veroorzaakte aan dezen tak van nijverheid, heeft dezelve zich alhier nog meer ontwikkeld.

Onze tabakskerverrijen, in concurrentie met de menigvuldige kerverrijen, sedert korten tijd nabij onze grenzen op het Hollandsch opgericht, behielden meer dan hunne gewone bedrijvigheid; ook de fabricatie van roltabak, vroeger onbekend, begint zich allengs te ontwikkelen.

De Turnhoutsche cigarenfabricatie nam in 1897 nog meer toe, en is thans in gansch België zeer gunstig gekend. Twee werkstakingen waren dit jaar uitgebersten, die echter met geene woelige omstandigheden gepaard gingen.

Bij koninklijk besluit van 21 Juli zijn de volgende nijverheidswerklieden onzer stad gedecoreerd :

1^e KLAS.

Otten Hendrik, 83 jaren, oppertuinier; Van Gestel J. B., 53 jaren, meestergast.

2^e KLAS.

Caers J. B., 36 jaren, papierbewerker; Claessen P., 62 jaren, peeblander; Dierckx Ferd., 41 jaren, glazenmaker; Gladine Fr., 42 jaren, kaartschilder; Goossens Ad., 50 jaren, blikslager; Hooymans Sim., 55 jaren, stoker; Van Bourgoeniën A. J., 35

jaren, papierbewerker; Van Dyck Guil., 57 jaren, wever.

Bij gelegenheid der Wereldtentoonstelling van Brussel, is er door den Gemeente-Raad een krediet van 200 franks gestemd, ten gebuike der gedecoreerde werkliden der stad, die deze Tentoonstelling zouden willen bezoeken.

Wij laten het verslag volgen door eenige geschiedkundige aantekeningen, uit het archief getrokken door den heer P. Vues, stadsarchivist.

Wij blijven op uwe medewerking rekenen voor al wat den vooruitgang onzer stad kan aanbelangen.

In openbare zitting des Gemeente-Raads te Turnhout, den 4 October 1897.

Ter ordonnantie :

De Schreteris,
H. PEETERS.

De Burgemeester,
V. VAN HAL.

GESCHIEDKUNDIGE BIJDAGEN

UIT DE

Archieven van Turnhout.

1597.

Over den toestand van Turnhout in 1597.

Aan Mijne Heere die Ghedeputeerde van dye Staten van Brabant.

Gheven oytmoedelyck te kennen de Schepenen ende Regeerders der arme desolate Vryheyt van Turnhout dat doir het menichfuldich inlighen van de leghers die binnen de voirss. Vryheyt geduerende dese trouhelen hebben gheleghen, deselve in sulcke bederfennisse ende ruyne is ghecomen, datse teghenwoordich nyet en is als de figure van haere voirgaende State, in extreme miserie is ghevallen ; sulcx dat hun suppleanten nyet moegelyck en waer gheweest dordinarisse ende extraordinarisse lasten te vervallen, soo UE. deselve hunne bederfennisse inne-siende nyet ghelieft en hadde telker reyse eene gratieuse moderatie te doen, doir dewelleke sy suppleanten de arme ghemeynte vertroost ende op hoepe van beternisse, tot noch toe deselve naer hun cranck vernoe-gen by den anderen hebben gehouden ; tot welken eynde sy supplean-ten met groote en veele interesten van opghenomen penninghen, desel-ve hebben belast ende beswaert , sulcx dat se ghenoch te doen hebben,

cesserende andere lasten deselve te vervallen. Ende want daerenboven drye daeghen voir Kersmisse lestleden, binnen der voirss. Vryhey ghcoemen, is den Grave van Warras, zaeliger memorie, met den legher van Syne Majesteyt, die aldaer ghelegghen heeft eene geheele maent : soo syn sy suppleanten ghedwonghen gheweest die eenichsins macht hadden in hunne huuse te blyven, om deselve van afbreecken te bewaeren, te gheven hier, keersen, sant, smout, brant voir eenighe daeghe broot met alle andere servicen, dwelck telcken daeghe de Ghemeynte wel heeft ghecost twee hondert Rinsguldens, boven de geheele spoliatie van allen hun hoye, stroot ende ander rouwe voeder dienende tot onderhout van hunne beesten, dewelcke by faulte van dyen zy teghenwoirdelyck ghedwonghen zyn tot vile pryse te vercoepen. Synde daerenboven binnen denselven tyde by misdryf afgebrant en de by faulte van brant afgebroecken ontrent de tseslich huysen, behoudelyck dat daeronder zyn eenighe schuieren, ende de reste soo binnen als buyten afgebroecken ende gheruineert dat deselve schaede inestimabel is. Boven dwelck soo in den legher van den vyant die in route gheslaegghen heeft den voirss. legher van Syne Majesteyt binnen de voirss. Vryhey ghcoemen, dewelcke op het casteel heeft gheleest in sulcken desordre dat hy veele ende diversche huysen hebben geheelyck ghespolieert ende generalycken hun suppleanten soo gheoutrageert dat zij mits de voorgaende smerte syn ghevallen in sulcke desolatie en armoede dat soo by UE. daarop gheen regart genomen en worde sy ghedwonghen souden wezen hunne residentie te verlaten. Om dwelck te verhueden, vueghen hun aen UE. De selve seer oytmoedelyck biddende dat haer ghelieve hun suppleanten in respecte van voirss. desolatie, vry ende exempt te houden van allen lasten ordinaris ende extraordinaris voir den tyt van eenen geheelen jaere ; doende herbieden al sulcken assignatie als den Rentmeester Mansdale ghereets mach hebben van tgegeven opdat zy daerentusschen hunne krachten een weynich moegen herhaelen ofte wel ten alderminsten tot Barmisse toecoemende, van den daech dat den voirss. legher binnen de voirss. Vryhey is ghecoemen. Dwelck enz. onderstond. reg^t pour ceulx de Turnhout.

XXI FEBRUARI

Requeste aen Mijne Heeren de Staten van Brabant, om het kasteel van Turnhout neutrael te verklaren.

Verthoopen in alder ootmoet UE. onderdanige Schepen ende geswoeren der Vryhey van Turnhout en plaetsen daeronder ressorterende, hoe dat sy suppleanten naer het innemen des Casteels in henne Vryhey : onlanckx by den vyant geschiet, tot hender grōote bedervinge : by willekeuringe van Syne Hooghey, niet naergelaten en hebben by henne gedeputeerde, hen beste te doen, ten eynde tselve huys, van Garnisoene des vyants verlaten synde, neutraelyck by de inwoonders derselver plaetse soude mogen bewaert worden, of andersints tot minste beschadicheyt versekert. Dat alsoo de geheele saecke desselfs casteels by den selven vyant gegeven is in handen van den Gouverneur van Breda tot verhaelinge syner schaden. tot Lier geleden, en wil denselven hem daertoe niet te verstaen geven, sonder promptlyck te profiteren de hellicht van tgene hem in gelycke gestellenisse gelooft is geweest voor de Casteelen van Turnhout en Westerloo (alhoewel het toch egheene voortganck en hadde) dwelck bedragen soude twee duysent Rynsguldens : Waertoe de suppleanten mits henne swaere excessieve lasten, tot noch toe ter eender ende ander syde geleden, en insonderhey mits de lanckduerige leegers die sy tot verscheydene reysen, thender vuyterlycke bederffnisse ghelad hebben, egheenen middel en weten ; Waerom sy hen keerende tot UEd. de selve ootmoedelyck bidden, ten exsieve van de beschadigheden, die tgeheel landt daer van (Godt betert) dagelyckx is lydende ; als wordende tselve Casteel eene speloncke van alle roovers ende knevelaars van vliegende garnisoenen des vyants, dat UEd. gelieve (om het meeste quaet metten minste te verhoeden) de voorss. somme daertoe te doen vuytrecken ofte bewysen, of ten minste consenteren in conformiteyt van tgene by UEd. (als wanneer de suppleanten alnoch dese extreme miserie niet en hadden geleden) gedaen is, volgende het concert hier benef-

fens gaende, dat het landt van Turnhout ofte plaetsen daer onder resor-
terende, voorss. somme mitsgaeders de oncosten daer inne gedaen ende
noch te doen, naer rate ophringen, mits gelofte dat het haer corten sal
aen de jerste lasten, die sy ten bewyse van UEd. tot behoefte van Syne
Majesteyt moeten ofte sullen moeten geven tsy beden, impositien ordi-
naris ofte extraordinaris, ofte andersins consenteren die naer rate te
mogen inhouden. Daerop depecheren behoorlycke acte; want ander-
sins de suppleanten mits henne vuyterlycke armoede egheenen raet en
weten. Dwelck doende enz.

In margine stond :

Gesien by myne Heeren Gedeputeerde dese tegenwoordige zyn te
vreden overmits redenen daerinne verhaelt (soo vele nycttemin hun
aengact en opt wel behaegen van Zyne Majesteit hooghey) dat de twee
duysent Guldens alhier vermelt, den suppleanten sullen corten oft ander-
sints goet gedaen worden in toecomende tyden aan tgeene zy sullen te
ghelden hebben, in de vier hondert vyftich duysent guldens, onlanx by
de Staeten van Brabant zyner voorss. Majesteit en Hooghey geacordeert
behoudelyck nochtans op conditie van neutraliteyt inschelycx vermelt.
Actum tot Brussele desen XXI February 1597 ./. geteekent ./. L.
Masuic.

5 MEERT

**Zelfde aenvraag door de schepenen en de gezworenen
der Vryhey van Turnhout.**

Aen Myne Heeren de Staten van Brabant.

Verthoonen in alder ootmoed UEd. onderdanige schepen ende geswo-
ren der Vryhey van Turnhout, ende der plaetsen daeronder resorteren-
de, hoe dat sy suppleanten gesien hebbende de apostille die UEd. ge-
lieft heeft te doen stellen op de requeste by heurlieden overgeven om
het casteel der Vryhey, ghesien tegenwoordigh in het gewelt des vyants

van selve te mogen bevryden ende voortaan neutralyk by heur supple-
anten gebruyckt te mogen worden, alsoo de middelen by UEd daer toe
gewillecoert, heurlieden egheen prompt behulp en connen doen, ende
dese saecke sonderlinge in haeste gelegen is, om den vyant van daer te
mogen crygen eer hy seecker nestele ende meerder beschadighey int
geheel lant doe, soo hy nu wel begost heeft. Syn genootsaect geweest
hen wederom tot UEd. te keeren, ende deselve ootmoedelyck te bidden
ingevalle de penningen die tot bevrydichey haers casteels souden moe-
ten gegeven worden, niet en mogen gevonden ofte gecort worden over
de beden ofte imposten die sy suppleanten moeten geven; dat deselve
gevonde mogen worden om de resterende penningen van dorpen heur
overpaert noch niet betaeld hebbende, aan Silvester van Maele, in de
quotisatie tot Turnhout gedaen. Want wesende 't selve extraordinarisse
penningen des platten lants, connen niet beter geemployeert worden als
tot bevrydinge ende ontlastinge desselffs, alsoo dese saecke geheellyck
strecken sal tot het gemeyn beste desselffs plat lants. Dwelck doende etc.

In margine stond : Gesien by myne heeren Gedeputeerde dese tegen-
woordige mette bygeveugde stucken, syn te vreden vermits redenen
daer inne vermelt. Dat de twee duysent guldens hier oock vermelt den
suppleanten sullen worden goedgedaen van middelen van penningen te
procederen van smaeldeylinge geordonneert op heden date van desen
te maecten door Rentmeesters Maasdale en Broecheven. Tot welken
eynde gemaeckt zyn deselve smaeldeylinge (ordonneeren myn voorss.
heeren) dat dese voorss. requeste hun wederom alsdan sal worden voor-
gehouden, om enz. Actum tot Brussele desen V. dach Martii a^o 1597 ./.
Geteekend ./. L. Masuic.

**Wegens overlevering van gevangenen aen den
Gouverneur te Heusden :**

Edele Hoogheboere Heeren.

UE. missive van den XXI deser ontvangen, rypelycke geconsidereert d'inhoudes desselfs, souden nyet naerlaeten hebben, tselve punctuelycke te achtervolghen, ten waere wy daer inne seer groote swaerichheyden hadden bevonden. Ende naemtellyck dat wy ons vastelyck betrouwen dat soe verre de ghevanghene vut ghecomen sy hun wel souden vermyden binnen hunne garnisoene te comen, maer hun houden in velden en bosschen ende alsoe met andere hunne ghelycke dese Vryheyt ende inwoenders in alle manieren soecken te verderven, gelyck sy hun nyet en hebben connen vermyden te dreyghen ghevangen zynde ende te seggen oyck, dat zy liever hadden terstont gehalsrecht te worden, als binnen Heusden gheveetert (gehooid) ghebrocht te worden. Hadden daeromme goet ghevonden deselve by den Schoutet met convoye van dese inwoendere binnen Heusden aan UE. te leveren. Tot welcken eynde den sergeant ghesproecken zynde, die alsdoen gheloeffde deselve tallen stonde te leveren, soo is den voirss. sergeant ghyster avond aldaer met syne dienaers ghecommen om deselve te ontfanghen. Maer want alsdoen onder eenghen formele reden refues werden ghedaen, soe hebben wy heden gelyckelyck anderwerf den sergeant ende den prevoest ghesproecken, die naer eenighe difficulteyten gheloeffde deselve terstont te haelen. Volghe waeren naer deselve coeinende verheyssche de ghevanghene gheensins hun en hebben willen gheven in handen des voirss. Schoutet maer willen verwochten iemant van hunne officiers. Dwelck ons te meer perplecx maeckt vuygt dyen dat wy bescreyfen dat zy middelen tyt souden moeghen ontcomen. Bidden daeromme UE. anderwerf oytmoedelyck en instantelyck deselve by eenighe officieren te doen haelen, ofte wel soe UE. om het peryckel daerinne swaerichyeyt vinde te beveelen aen den sergeant ende prevoest ons deselve in handen te leveren om deselve

over te brengen ofte in alle gevalle achtervolgens de placacten van Myne Heeren de generale staten te stellen, verloeren hebbende hun beneficite van oirloegen doir hunne execrable moettwillicheyte, blyckens by de informatie UE. overghesonden by adviese van den Raede van Brabant in den Haaghe residerende, by ons ghestrafte te worden naer gheleghentheyte der saecke. Ende ons betrouwende UE. aen ons daeraff met bringer deser tadverteren als mede de heeren van den Lande, sullen hier inne tot bescherminghen van de onnoesele adviseren ende resolveren, bequameleyck sullen hiermede eynden. Biddende enz. desen XXIII decembris 1597 leeg stond. Aen den Heere van Brederoere, gouverneur tot Heusden.

**Floris van Bredenrode heer tot Cloetinghe, en Colonnell,
commanderende over de
garnisoenen der stede ende Landen van Heusden.**

Ordonneert hiermede, last en beveelt wel expresselyck, allen eenieglycke, resorterende onder syne gebiede ende Regimente, mitsgaders de soldaten soo te peerde als te voete, van den garnisoenen der stede en Lande van Heusden : als dat sy luyden hen niet en sullen vervoirderen, onder wat pretext het sy, ict te attenteren ofte aen te gaen, van weghens eenighe gevangene soldaten en knevelaers, onlanex by dye van de Vryheyt van Turnhout en andere, aengehaelt en alhier in de garnisoen geleverd tot onse versoeke. Maer dat se dye van Turnhout, mitsgaders dye van Weelde, Poppel, Raevens en Merxplas en andere onder de voirss. Vryheyt resorterende, derhalve sullen laten vry, liber ende ongemolesteert, sonder hen lieden eenige becomminge, molestatie, overlust ofte schade aen te doen, noch te aldaar'oyck te liggen vernachten, teyne ofte andersints, sonder daertoe te hebben express bevel, blycke en consent opdat de goedwille van Syne Excie en Sauvegarde de voirss. dorpen by de heeren Staten verleent, daer doir niet te cort en geschiede maer behoerlycke achtervolgt en volbrocht worde : Alles op pene van contrarie

deses gedaen hebbende, van daer overgestraft te worden, soo men naer gelegenheit van de saecken sal bevinden te behoiren. Aldus gedaen onder myne gewonelycke signature en segel. Tot Heusden desen 28 december 1597. /./ geteekend /./ F. Van Bredenrode.

UITTREKSEL

wt de Rekeninghe ende bewys die mits desen doende is Cosmas Willekens, van de administracie, ontfanck ende vuyt geven, die denselven als pachtere oft colecteur gehadt heeft over de verluerde goederen binnen de Vryheyt van Turnhout ende dat van de jaren sevenentnegentig, achtentnegentig, negentnegentig en seshienhondert, ende is geweest van de jaren sevenentnegentig ende achtentnegentig.

De gedane ontvangsten zoo in en buiten de Vryheid, alsook inde Herenthalsstraat, Gasthuisstraat, en Oud-Turnhout beliepen. 1792 Gul. 3 st.

De uitgaven tegen de ontvangsten waren als volgt :

In den jersten heeft dese rendant betaelt aen Hans Van Weelde en Peeter Ghysels ter zaeken van diversch Wiltbraet, in recommendatie van de Vryheyt geschonken aen doverheyt van den legeren tot Gheel, volgens dordonnantie van den date 18 novembris anno 96, geteekent in dorso no 1, inhoudende de somme van. X Gl. X st.

Item behaelt aen Adriaen Van der Biestraten, ter saeken van seker verteerde Ruytercosten soo van trompetters ende diverse troupen soldaten van zyne Majesteit, volgens de specificatie ende dordonnantie daerop gestelt van date 13 Martii 1597 de somme van. XI Gl. XI st.

Item betaelt aen Hans Van Osten, ter saeke van drie capuynen in recommendacie van de Vryheyt geschoncken aen capiteyn du Boys, van date 12 Aprilis 1597 de somme van. V Gl.

Item betaelt aen de gemutueerde Duytsche soldaten binnen Herenthals ter saeken van de contributien daermede sy de Vryheyt belasten de somme van honderd Rynsguldens. 1c Gl.

Item noch brenghet den rendant voor vuytgeven ter saeken van geleverd hoy voor 't peert van capiteyn Bosch, verteer costen van eenen tambouryn, seker vacatien int afrekenen met die van Broechem ende andersins, volgens de specificatie ende ordonnantie van den 30 Mey 1597 de somme van. X Gl. XVII st.

Item brenghet noch voor vuyt gheven van verteerde costen by hem rendant gedaen ende geleden ten tyde die soldaten van Diest de vryheyt hadden doen executeren ; van seker Wiltbraet voor de vryheyt gecmployeert ende andersins de som van. XLII Gl. IX st.

Volgens de specificatie ende dordonnantie daeraff gegeven den 19 July 1597.

Item betaelt aen Tambouryn Augustyns alhier opt casteel van verteerde costen 't synen huysse verteert by seker soldaten van Bergen op ten soom, ende aen Abraham Bazyns huysvrouwe vier Rynsguldens voor sekere potten wyn geschoncken aen doverheyt van de ruytery van Bergen voors. wogens dordonnantie van 22 July 1597 de somme van. XV Gl.

Item betaelt aen den secretaris Cools voor verschotten aen de soldaten van Grobbendonck, ende voor de presentatie van sekere restrictie aen den Drossaert van Rethie, volgens dordonnantie van 24 novembris 1597 de somme van. XIII Gl. IX st.

Item betaelt aen Cornelis Loyx ter saeken van een en een half stuck lynwaet, geschoncken in recommendatie van de Vryheyt te Brusseele, volgens dordonnantie van den 22 Decembris 1597 de somme van 1c XLVI Gl. XII st.

Item betaelt aen Adriaen Lemmens de somme van. VIII Gl. voor het defroyement van diverse trompetters, tambouryns ende andersins volgens dordonnantie van 10 Meert 1598.

Item betaelt aen Jan Bynen 115 Rynsguldens, als hy door ordonnantie van Rentmeester Mansdale betaelt hadde aen Drossaert van Borgerhout in mindernis van tgeen de Vryheyt maentelyck moet byleggen aen de pachinghe van inpost, ende daer toe gebracht 3 gl. 7 st. voor den wisset ende verlies van gelde, compt. 1c XVIII Gl. VII st. volgens dordonnantie.

Item betaelt aen Willem van Nieukercken, schoolmeester, voor synen Godtspenninck de somme van XII Gl. en voor syn verteer costen XV st. volgens dordonnantie, valet XII Gl. XV st.

Item brengt voor vuytgeven van dat den Borgemeester den 15 Juny 'tsyns rendant huise heeft gebracht sekere Ruyteren ; voor de onkosten ende willekom van den nieuwen Pastoor en het noyen van 't capittel ; voor den nieuwen schoolmeester als andersins de som van XXIII Gl. II st.

Item betaelt soo aen bodeloon, willbraet ende geschoncken wynen in recommendatie van dese Vryheyt voor de overichtheyt van soldaten van Geertruyden Berch als andersins, volgens de specificatie ende dordonnantie daerop gesteld de somme van IX Gl. IX st.

Item brengt voor vuytgeven twee Rynsguldens in de plaetse van een halve tonne bier die men de choralen van Turnhout placht te schencken op St. Cyrillus dagh.

Item betaelt aen Hendrik Van Derschoot de somme van V gl. voor dat syn peert vyff daghen heeft gemarcheert metten Schouteth op Hamont, juxta ordonnantie.

Item betaelt aen Hendrick Canters XVI gl. XV st. en III st. voor tholgelt ter saecken van LXXXIII ponden boter, by hem geleverd, ende in recommendatie van de Vryheyt geschoncken tot Brussel.

Item betaelt aen Wouter Raymans de somme van XXXVII gl. X st. ter saecken van twee bedden en vyff paer slaepplaeckens by denselven aen dese Vryheyt vercocht ende voor de Vryheyt in service geleent tot Diest.

Item brengt den rendant voor vuytgeven XIX gl. XV st. ter saecken van LXXIX ponden boter, tpont V st., geschoncken aen den advokaet Kijtschot tot Brussel, in recompense van synen dienst voor de Vryheyt gedaen.

Affgetrocken den ontfaeck tegen het vuytgeven is by desen rendant meer ontvanghen als vuytgegeven de somme van een hondert vier en vyftig Rynsguldens en dry stuyvers.

1697

Ordonnantie

gemaect bij de heeren die Schouteth ende Schepenen der Stadt ende Vryheyt van Turnhout, waernaer de Capiteynen der Vier weycken binnen dese voors. vryheyt mitsgaders oock Out-Turnhout ende die gehughten respectieve daer onder resorterende hun sullen voortaan reguleren int resisteren van de cnevelaers, soldaeten ende vagabonden dagelyckx de voors. vryheyt overvallende.

In den eersten dat eenieder huysgesinne hun sal hebben te voorsien van roere, piecke ofte andere geweer, daer op den capiteyn hun sal stellen binnen den tyde van acht daegen, op pene van dry Guldens by de defaillianten te verbeuren, ende 't executeren by den heere ofte capiteyns daer aff d'een deel ten behoeve van den heere Schouteth, het tweede van den capiteyn, ende 't leste van de wycke, ende dat hem niemant en sal vervoorderen eenigh geweer te leenen oft te ontleenen op de pene van sesse guldens by elcken defailliant te verbeuren.

Item sal hem eeniegelyck versien die op een roer is geseth, te hebben eenen goeden crueydhoren den selven met een vierdeel buspoyers, ende thien loyens ofte kogels, op de pene van dry guldens, te bekeeren in dry deelen volgens den eersten artikel.

Item soo wanneer alhier de clocke allarm wordt getrocken, naementlyck Onze Lieve Vrouwe clocke, insgelyckx de clocke tot Out-Turnhout ende Oosthoven, Severdonck ende Schoonbroeck, en sal eenieder terstondt met sijn geweer daer op den selven is geseth, compareren ten huise van synen capiteyn ; op de pene van dry guldens, te bekeeren d'een deel tot behoef van den capiteyn ende d'ander twee deelen voor de gasten vant selve roth.

Item sal eenieder van de gasten synen Capiteyn, Luetenant ende an-

dere officieren daer onder denselven is, moeten obediëren ende in alles doen soo 't behooren sal, sonder tegens denselven te vringen ofte wederspannigh te vallen, op de pene van twelf guldens, te bekeeren in dry deelen volgens den eersten artikel ende noch daerenboven arbitraelyck kan gestraft te worden naer den eysch van de Saecke.

Item sal den Capiteyn ende Luetenant verantwoordē 't gene by syne gasten sal worden gecommiteert die welcke 't selve sullen mogen verhaelen op de gasten 't feyt committerende.

Item de capiteynen oft in absentie hunne Luetenanten sullen hun hebben te reguleren naer tgene hun sal worden geordonneert by de heeren Schouteth ende Schepenen.

Item of ter iemandt gequetst worden, sal deselve cuere gedraegen ende betaelt worden by dese voorss. vryheydt, ten waere dat 't selve gebeurde by syne eygene faulte.

Item eenieder van de gasten sal in hun huys oft Logies moeten hebben by der handt het geweir daer op hy is geseth.

Item als eenen capiteyn met syn volck sal uyt geweest hebben, sal hebben van de vryheydt een vierendeel, half, ofte heele tonne bier, naer heysch van tyde ende van de saecke, ter discretie van de voorss. heeren Schouteth ende Schepenen.

Item sal eeniegelyck op syn peert moeten zitten, die daer bequaem toe is, op die verbeurte van thien stuyvers elcke als die clocke allarm sal slaen, behoudelyck dat den noodt sulckx verheyste ofte als den horen sal worden geblazen.

Item dat op de gehuchten egeene ingesetenen, schepers ofte knechten en sal mogen steecken eenige horens sonder noodt op de pene van twee en veertigh stuyvers ende verbeurte van de horens.

Item sal eenieder rothmeester gehouden wesen allen veerthien daegen ofte dry weecken te gaen visiteren het geweir van alle die gasten van syn roth wesende ende soo dickwils alst hem by de heeren Schouteth ende schepenen ofte Capiteyn sal worden geordonneert, ende die bevonden sullen worden niet voorsien te wesen van hunne nootelycke provisie

als boven geordonneert is, ende hun geweir ontreckt te wesen, sal verbeuren telcken reysse eenen gulden ten behoeve van de gasten vant selve roth.

Item dat niemandt des snachts en sal vermogen te schieten ofte den horen blaesen ten sy dat hetselve is tenderende tot ende tegens de vagabonden ofte dieven, op pene als boven ende te bekeeren als voor.

Ende niemant wie het sy en sal vermogen eenige stornisse te doen aen de waghten op pene van dry guldens ende voorders op arbitraele correctie.

Wordt oock geordonneert dat eenieder in persoon ter behoorelycker uere des savonts ten thien ueren (alvorens bequaem synde ten contentement van den officier, ende ten minsten hebbende den ouderdom van twintigh jaren) sal hebben te verscheynen ter waghte, op pene die te laet sal gecomen syn, sal verbeuren de somme van seven schellingen.

Ende dat oock niemandt van de waghte des smorgens naer huys en sal vermogen te gaen, als met consent van den beywesenden officier, ten waere dat de clocke vyff ueren hadde geslagen, op pene als voor; als oock egeene roers en sullen mogen lossen noch ander schielgeweer soo van die van de waght als ander, op pene als voor.

Aldus gearresteert ende geresolveert desen 7 January 1697, was onder-teekent G. Proost ^{S^{ris}}.

Concordantiam attestor ./. geteekend ./. II. Vloers ^{S^{ris}}.

Informatie genomen over mishandelingen door soldaten in Turnhout.

Wy Geeraert Loycx ende Jacobus Schryvers, schepenen der Stadt ende Vryheydt van Turnhout, doen condit, dat voor ons gecomen ende gecompareert is Catharina Van Heynsberghen, huisvrouw van Jan Dierx, gedaeght door den Voster ende gecedt door den stadhouder Spirinx mits d'absentie van den heere Schouteth, dewelcke heeft verlaart op

eede hierboven gedaen, waerachtich te wesen, dat sy op heden omtrent vier uren naer den middach, staende by haere huysinghe 't einde de Potterstraet by Sinte Eéwouts cappelle, heeft gesien dat aldaer voor haere deure was aenkomende eene karre vuyt dese voornoemde vryheyt geladen wesende met eenighe militaire volckeren, dewelcke waeren tegenkomende den knecht van Machiel Van Eynde met naeme Huybrecht, mette karre geladen met groen ofte raepen, ende vermits den quaden wegh, soo ist dat eenen derselver militaire soldaten was seggende teghens den voorschreven Huybrecht: sa wyckt vuytten wegh, waerop dito Huybrecht replicateerde: Ick en kan niet vuyt het spoor, gy condt beter meyden als ick, dit hoorende den selven soldaet, is den voornoemden knecht, treckende met eenen den haen van syn musquet ofte fusieck, toegespronghen, ende waer mede hy hem heeft gelooopen van voor op syn lorst, ende dit soo gedaen synde, is den voornoemden knecht gelooopen naer syne karre, alwaer hy heeft afgetrocken syne hacke ofte houwele, ende terwylen denselven knecht de voorschrevene hacke hadde in syne handen, soo heeft denselven soldaet hem met syn fusieck voor de tweede reysse noch eenen stodt gegeven op syn lyff, waer naer denselven knecht sich heeft gedefendeert ende den voornoemden soldaet mette selve hacke gegeven slaeghen, eenighe slaeghen op desselfs lyff, ende ditsiende sy deponente is daer naer toe gelooopen ende heeft haer voor sooveel haer mogelyck was gescheyden, ende gescheyden synde soo heeft sy gesien, dat noch eenen van deselve militaire sittende op de voornoemde karre daervan is afgespronghen, denwelcken was vuyt treckende synen deghen waarmede hy den voornoemden Huybrecht was naer loopende en den voorschreven eersten soldaet den voornoemden knecht oock mynde om verre te schieten, maer gesien ende gehoort dat hetselve fusieck was manckeerende, waer naer soo syn deselve naer dat denselven eersten soldaet sich afgewassen hebbende hunnen wegh vervoordert. Allegerende sy declarante voor redenen van welwetendheyt dat allen 'tgeene voorschreven is, soo te hebben gehoort ende gesien ende vervolgene te wesen waerachtich ende daerby te persisteren. Actum desen 26 octobris 1697, onder stont ge-

schreven met dusdanig hantmerck — dit is het hantmerk van Catharina Van Heynsbergh, verclaerende niet anders te konnen schryven ./. onderteekend ./. G. Proost. S^{ris}.

Ghecompareert Maria Dierx out omtrent 21 à 22 jaeren ghedaeght ende gheeedt als de voorgaende declarante tuyght ende verclaert omme eede als boven ghedaen waerachtich te wesen dat sy op heden omtrent den vier uren naer den middach heeft ghesien dat ten haer oudershuysse malcanderen waeren thegencomende twee karren, d'eene gheladen met twee soldaeten ende d'andere wesende den knecht van Michiel van Eynde ghelaeden met groenicheyt, seggende een van de soldaeten: sa ryt wt den wegh, waarop den knecht segde; ick en cander niet wt het spoor, gy cont beter myden als ick, ende dit hoorende een van deselve soldaeten, springhende met eenen al slagende ende raesende van syne voornoemde karre, ende met eenen optreckende den haen van syn fusieck, is denselven knecht toegespronghen, stootende naar desselfs lyff, waer op den knecht is gelooopen naer syne karre daerall vattende de houwele, ende naer eenige meerdere woorden en questie heeft sy ghesien dat den voornoemden knecht een van deselve soldaeten met de voorss. hack heeft gheslaeghen, ende den anderen soldaet dit siende heeft wt getrocken synen deghen waarmede hy den voorn. knecht benefens den voorss. synen compagnon, treckende den haen over van syn roer ofte musquet, dreygende daarmede te schieten, hebben naergelooopen, waer naer den voornoemden eersten soldaet sich 't haeren huysse mits hy was seer beslyckt heeft afgewassen ende daernaer synen wech vervolgt; allegerende sy deponente van wel wetentheyt dat allen 't ghene voors. is, alsoo te hebben ghehoort ende ghesien ende vervolghen te wesen waerachtich ende daerby te persisteren. Actum el coram ut supra ./. onderteekend ./. Maria Dierx.

Gecompareert voor schepene voorschreven Marcus Van den Acker ingesetene binnen 's Hertogenbosch alhier gearesteert door den Voster ten versoecke van den heere Le Cock heere Van Blisbeeck etta, dewelcken velaert op den eede by hem in handen van den schepenen Loyex,

mits d'absentie van den heere Schouteth gedaen, waerachtich te wesen dat hy attestant op heden ontrent ten vier uren naer den middach is gereden met syne karre vuyt deses vryheyt ende komende ontrent de Sinte Eowouts capelle 't eynde de Potterstraet heeft gesien dat aldaer twee karren te wethen eene karre waer op twee soldaeten van het regiment van den Brigardier Market waeren sittende ende d'ander karre komende naer dese vryheyt geladen synde met groen, malkanderen waeren tegencomende ende welke soldaten ende den knecht van deselve groenkarre eenich krakeel hadden nopende het wisselen van het spoor om malkanderen te meyden ende dien soo heeft hy attestant ghesien datten voorschreven knecht een van deselve soldaten (sonder dat hy attestant niet en is wetende, mits was sittende op syn voorpeert achter de voor-noemde karre waer op de soldaeten hadden geseten oft sy denselven knecht hadden gestoten ofte geslaghen te voorren) mette hacke heeft om verre geslaeghen als oock den tweeden die synen compagnion meynde te komen helpen, dusdanich dat se beyden teraerde waeren nedergevallen ende terwylen van welck krakeel hy attestant heeft gesien dat deselve syn gescheyden door secker vrouwpersoon, sonder die te kennen : Allegerende hy attestant voor redene van welwetentheyte dat allen 't geene voors. is alsoo te hebben gesien ende gehoort ende vvolgens te wesen waerachtich ende daer by te persisteren. Actum et coram ut supra. onderteekend Marcus Van den Acker.

1797

Correspondant à la 6e année de la République Française.

Séance du Premier floréal an six.

Les citoyens Van Dooren, Guittard, Heylaers, Van Eyck, Proost, ayant été nommé par l'assemblée primaire du canton de Turnhout, tenue dans la dite commune le Premier Germinal an Six, se sont présenté en conformité de la loi du vingt huit Germinal an cinq à l'effet d'être installé en la susdite qualité.

Le Commissaire du Directoire étant présent à la maison commune du dit lieu a fait l'ecture du procès verbal de la dite assemblée primaire et a reconnu que les susnommés ont été élu en consequence, il a procédé a leurs instalations en faisant l'ecture de la loi du dixneuf ventose, relative au serment que doit prêter les fonctionnaire public, avant que d'entrer en fonctions; a interpellé aussitot après cette l'ecture le citoyen Van Dooren qui s'est approché qui a prêté le serment de haine à la royauté. (*)

Le commissaire la interpellé de lui dire s'il n'y avaient pas d'émigrés dans sa famille et syl n'avoit jamais signé darreté séditieux et contraire à la République; a répondu aux susdits interpellations qu'il n'avoit point d'émigré dans sa famille ni signé darreté séditieux ou contraire à la république. Ensuite les citoyens Guittard, Heylaers, Van Eyck et Proost ont été interpellé de même de prêter le serment et de faire les mêmes déclarations que le citoyen Van Dooren; tous ont prêté le dit serment et ont fait la même déclaration que lui; ensuite le commissaire leur a fait pendre seance et a prononcée un discours analogue a l'instalation; ensuite le commissaire de police en a prononcé aussy un, après quoi la séance publique a été levée et tous les citoyens qui étaient a la dite instalation ont évacué la salle.

Fait en séance publique le premier floréal Lan Six de la République Française, une indivisible. (Signé.) E. B. Van Dooren, H. Guittard, P. Heylaers, Jan Fr. Van Eyck, J. A. Proost, Perrin.

* Le serment consistait en ces termes : je jure haine à la Royauté, je jure attachement et fidélité à la République Française et à la constitution de l'an trois.

Séance du 2 Floreal an Six.

L'administration du Canton de Turnhout, délibérant sur les requisitoires de Commissaire du Directoire placé près d'elle à l'effet de faire exécuter :

Premièrement l'arrêté de l'administration centrale de se département, en date du 27 frimaire dernier, laquelle porte qu'il doit être prélevé sur les contribuables du Canton, une somme de dix neuf milles cent dix livres quatorze sols, a valoir sur la contribution foncière de l'an 6. Laquelle arrêté a été pris en exécution de la loi du 9 Vendémiaire dernier.

Article 2. de faire aussy exécuter l'arrêté de la même administration, du 7 frimaire an 6, lequel porte que les administration Municipale de ce département sont chargé de faire dessender les cloches existante dans le canton qui sont vendu à la compagnies de Maurroy.

Article 3. de faire aussy exécuter celui du 6 frimaire même années lesquels porte que les administrations municipal des Cantons, devront rendre compte de leurs gestions administrative aussy que celle de leurs prédécésseurs dans le delay et en suivant les époques fixés par la loy du 18 Germinal ainsy que les prescrits le dit arrêté.

Article 4. de faire exécuter l'arrêté du Directoire exécutif du 27 Ventose de l'an 6, concernant les mesures a prendre par les Municipalité pour la formation des matrice est roles de contributions foncières et personnels de l'an 5. Lequelle porte que les mêmes Municipalités sont autorisés a disposer de la force armé s'yl et nécessaire pour la police du local qu'elle auront assigné aux répartiteurs oux Jurés.

Article 5. de faire exécuter de même la proclamation enforme de lettre de l'administration centrale de se département relatif à la tenue de registre de l'Etat civile des citoyens, laquelle indique les moyens facile à tenir ses registres.

Article 6. Le dit commissaire requier l'administration de nommer San dessamparer un membre de son administration, à l'effet de remplir les fonctions d'officier public.

L'administration ayant entendu le commissaire du directoire relativement a ses différents requisitoires repris cidessus : Considérant qu'il est instant de faire promptement exécuter les loix est arrêtés cidessus, qu'un plus long retard prejudiray infiniment aux interêts de la République aussy qu'à celui de ses administrés.

L'administration arrête sur le premier requisitoir relatté cidessus qu'elle s'occupera de suite à confectonner les listes individuelle des citoyens imposé aux rôles de la contribution foncière de l'an 6, ainsy qu'il est ordonné par l'arrêté de l'administration centrale, du 27 frimaire sus enoncé.

Articles 2. que la Municipalité prendra toutes les mesures qui sont en son pouvoir pour exécuter l'arrêté relatifve à la descendre des cloges.

Article 3. que l'administration municipale fera rendre compte a ses prédécésseurs de leur gestions administrative conformément à l'arrêté de l'administration central de 6 frimaire an 6.

Article 4. qu'elle donnera connessance aux répartiteurs nommés pour confessionner ses matrisse dit roles de la contribution foncières de l'an 5, aussy qu'au Jurés d'équités nommé pour former les matrisse des rôles de la contributions personnel de la même années.

Article 5. qu'elle nomme au scrutin et en conformité de la loy le citoyen Jean François Van Eyck, l'un de ses membres pour remplir les fonctions d'officier public dans le Canton de Turnhout le qu'el citoyen a accepté les dites fonctions.

Fait en Séance le 2 Floreal lan 6 de la république.

(Signé.) E. B. Van Dooren, Jan F. Van Eyck, P. Heylaers, J. A. Proost,
H. Guittard, secret. greffier. Perrin.

Séance du 6 Floreal an 6.

L'administration municipale du Canton de Turnhout assemblée.

Vu le requisitoire du Commissaire du pouvoir exécutif placé près d'elle, tendant à faire célébrer la fête des Epoux, fixé au 10 Floréal conformément à la loi et à l'arrêté du directoire exécutif du 27 germinal an 4e,

Vu aussi l'arrêté de l'administration centrale du 2 Floreal présent moi, par le quel ils requièrent les municipalités des Cantons de son Arrondissement à célébrer la fête des Epoux conformément à l'arrêté du directoire exécutif du 27 germinal susdits.

Considérant que l'administration municipale voulant donner des preuves de son respect pour les loix et arrêté relative à ce que dessus.

Le commissaire du directoire près d'elle entendu.

L'administration arrêté qu'elle fera célébrer la fête des Epoux le 10 Floréal courant pour autant que les localités et les fonds de la commune pourout le permettre.

Fait à Turnhout le jour, mois et an cidessus.

(Signé.) E. B. Van Dooren, Jan Fr. Van Eyck, P. Heylaers, J. A. Proost,
Perrin, H. Guittard, secret. greffier.

Séance du 11 Floreal an 6 de la République Française une indivisible.

L'administration municipale du canton de Turnhout, désirant par tous les moyens possible améliorer l'esprit public du Canton, et pour que parvenir à ce but, elle ne croit en trouver les moyens les plus satisfaisant que d'exiger de tous les salariés de la République et de la dite commune, le serment de haine à la Royauté, auquel et astring tous les fonctionnaire public en conformité de la loy du 19 Ventose an 4.

Considérant que dans tout le cas et dans les circonstances que c'est aux fonctionnaires public à donner l'exemple de soumission aux loy de la République.

Le commissaire du Directoire Exécutif Entendu :

L'administration Arrête qu'elle exige de tous les fonctionnaires public du canton ainsy que des Salariés par la commune, de prêter le serment de haine à la Royauté, exigé par loy du 19 Ventose an 4.

ARTICLE 2 : Arrête que tous ceux qui refuseront de le prêter seront censés avoir renoncé à leur place et à leur traitement.

ARTICLE 3 : Arrête en outre, aussitôt que celui des fonctionnaires ou salariés ce sera refusés d'une manière autanique à prêter le serment prescrit, elle prossedera au remplacement sans avoir égard à qui que ce soit.

Fait à Turnhout le 13 floréal l'an 6, de la République française, une indivisible, / Signé E. B. VAN DOOREN, J. F. VAN EYCK, P. HEYLAERS, HERMAN HERMANS, J. A. PROOST, H. GUITTARD, secret. et PERRIN.

Séance du 14 Prairial an 6.

L'administration municipale du canton de Turnhout ayant vue la pétition qu'ont fait les jardiniers tandante à pouvoir vendre des légumes le jour de Décade.

Considérant qu'il est de la plus grande sévérité à faire célébrer ce jour

Le commissaire du Directoire entendu :

L'administration arrête que, qui que se soit, ne pourra exposer en vente n'y marchandise ni denrés quelconque.

Fait en séance le jour, mois et an ci-dessus.

Signé, VAN DOOREN, VAN EYCK, HEYLAERS, HERMANS,
PROOST, PERRIN et GUITTARD, secrét.

Séance du 19 Messidor an 6.

L'administration municipale du canton de Turnhout assemblée aux lieux de ses séances, s'étant fait représenter l'arrête de l'administration

centrale en date du 5 Messidor relatif à la disparition des signes extérieurs du culte, contraire aux dispositions de la loi du 7 Vendémiaire an 4, notamment aux articles 13, 14 section 3e du même titre de la même loi.

Considérant qu'il est instant de mettre en exécution les dispositions reprises dans la loi précitée afin de déjouer les entreprises toujours renaissantes des fanatiques de ce canton.

Le commissaire du Directoire exécutif entendu :

L'administration arrête :

ARTICLE 1.

Que tous les ouvriers de cette commune qui sont propres à faire disparaître tous signes de culte, existant dans ce canton, spécifiés dans la loi du 7 Vendémiaire susmentionnée sont mis en requisition à l'effet sus énoncé.

ARTICLE 2.

La gendarmerie sera invitée de protéger les susdits ouvriers et de les forcer à effectuer ce travail en cas de refus de leur part.

ARTICLE 3.

Le présent arrêté sera communiqué au receveur de l'enregistrement de cet Arrondissement aussi que celui de l'administration en date du 5 Messidor présent mois.

Il sera tenu de faire exécuter les susdits arrêtés selon sa forme et teneur.

ARTICLE 4

Le présent arrêté sera publié et affiché dans ce canton afin de prévenir les citoyens qui auraient des signes extérieurs de culte sur leurs batimens de les faire disparaître de suite s'ils ne veulent s'exposer à être poursuivis conformément aux lois.

Fait à Turnhout en séance du dixneuf Messidor an six de la République, une, indivisible.

(Signé), E. Bⁿ VAN DOOREN, prés.

Séance du 25 Messidor.

L'administration municipale de la commune et canton de Turnhout voulant faire exécuter l'arrêté du 19 Messidor, tendant à faire enlever tous les signes des cultes qu'elqu'on.

Considérant qu'il est instant de faire toutes les diligences possible pour enlever les susdits signes.

Le commissaire du directoire exécutif entendu :

L'administration municipale :

Arrête que les citoyens Guill. Regardoux et le citoyen Corteau, sergent de la 1e Compagnie de la 46e deux^e Brigade feront disparoitre tous les signes des cultes qui se trouve sur l'Eglise paroissial de la commune de Turnhout, moyennant la somme de cent livres argent de france, que nous leurs payeront, lorsque le tout sera fait.

Fait en séance à Turnhout, le 25 Messidor, l'an six de la République. (signé) E. B. Van Dooren, prés.

Séance du 29 Messidor l'an 6.

L'administration municipale de la commune et canton de Turnhout étant informée, qu'il existe dans le cidevant Béguinage de Turnhout des rassemblements religieux, contraire à la loi du 7 Vendémiaire an 4 et 19 fructidor an 5.

Considérant qu'il est urgent d'auter par tous les moyens possibles l'aliment qui reste aux crédules de ce canton et afin de les empêcher de ce rassembler illégalement, et pour y parvenir, il n'est d'autre moyen que de faire descendre les portes du Béguinage afin que la surveillance de la police puisse y être exercés.

Considérant en outre que la loi du 18 Messidor an 6, donnant à connaître qu'il existe dans la République des agents de l'Angleterre, des émigrés rentrés, des prêtres déportés, rentrés au sujet à la déportation, des égorgeurs, des Brigands et enfin des chefs de cheveaux qui n'ont pas déposé les armes ou les ont reprises après l'ammistie, et qu'il est du

devoir des fonctionnaires publics et de tous les citoyens de les arrêter, pour empêcher que la tranquillité publique ne soit troublée; que le Béguignage ayant toujours les refuges des prêtres, il est probable qu'il pourraient en exister.

Le Commissaire du Directoire Exécutif. Entendu :

L'administration municipale arrête; que toutes les portes du dit Béguignage qui empêche la communication dans l'intérieur, seront enlevé au reçu de la présente; notamment. La grande porte donnant sur la grande rue, dit Béguignage. 2e celle donnant sur le parc. 3e celle donnant vis-à-vis le cultivateur. De Volder.

Expédition du présent sera transmis à la ci devante supérieure du Béguignage pour l'effet ci-dessus, et dans le cas de refus de sa part de satisfaire aux dispositions du présent, il sera pris des mesures en conséquence.

Fait à Turnhout en Séance du 29 Messidor l'an 6.

Séance du 3 Thermidor an 6.

L'administration municipale du Canton de Turnhout voulant faire exécuter son arrêté du 29 Messidor dernier.

Après entendu le commissaire du Directoire Exécutif.

L'administration arrête : qu'el nomme le citoyen Pierre Heylaerts charpentier et les deux gardes champêtres pour faire descendre les portes du Béguignage désignées dans son arrêté précitée.

Les dites portes appartiendront au dit citoyen Pierre Heylaerts charpentier, à conditions de satisfaire les dits gardes champêtres.

Fait à Turnhout en Séance, le jour, mois et an ci-dessus.

Séance du 16 Fructidor an 6.

L'administration municipale du Canton de Turnhout.

Vu l'arrêté du département en date du quatorze Fructidor basé sur la loi du deux courant et sur l'arrêté du directoire exécutif du trois du même mois.

Considérant que l'on ne peut célébrer avec trop éclat une journée qui a sauvée la France.

Que les habitans de ces cantons doivent témoigner leur reconnaissance par les signés extérieurs.

Le commissaire du Directoire exécutif entendu :

L'administration arrêté : article premier : que la fête du dix huit fructidor sera célébré dans ce canton avec toute la pompe que les circonstances le permettront que tous les fonctionnaires publics seront invité a se trouver à la maison commune pour participer à la joie que tout bon républicain doit ressentir de cette célèbre journée. Que tous les habitans de cette commune sont requis de placer devant leurs maisons le drapeau tricolore aussi qu'aux jours Décade.

Qu'ils fermeront leurs boutiques et cesseront tout travail conformément à la loi du dixsept thermidor dernier.

Fait en séance à la maison commune de Turnhout, ce seize fructidor an 6 de la République Française.

INHOUDSTAFEL

	BLADZ.
Titel I. Staat der bevolking	5
» II. Gemeente-bestuur	11
» III. Gemeente-inkomsten	14
» IV. Liefdadige gestichten	19
» V. Eeredienst	26
» VI. Openbaar onderwijs	29
» VII. Schoone kunsten, wetenschappen en letteren	32
» VIII. Gezondheidsdienst	34
» IX. Justitie, openbare veiligheid, gevangenis	36
» X. Militie	42
» XI. Openbare belastingen. — Jaar 1897	45
» XII. Openbare werken	49
» XIII. Landbouw	55
» XIV. Nijverheid	60
Geschiedkundige bijdragen uit de Archieven van Turnhout	67

